AYLIK MİZAH DERGİSİ • YIL : 6

KASIKATÜR

SAYI : 71 • ŞUBAT 1999

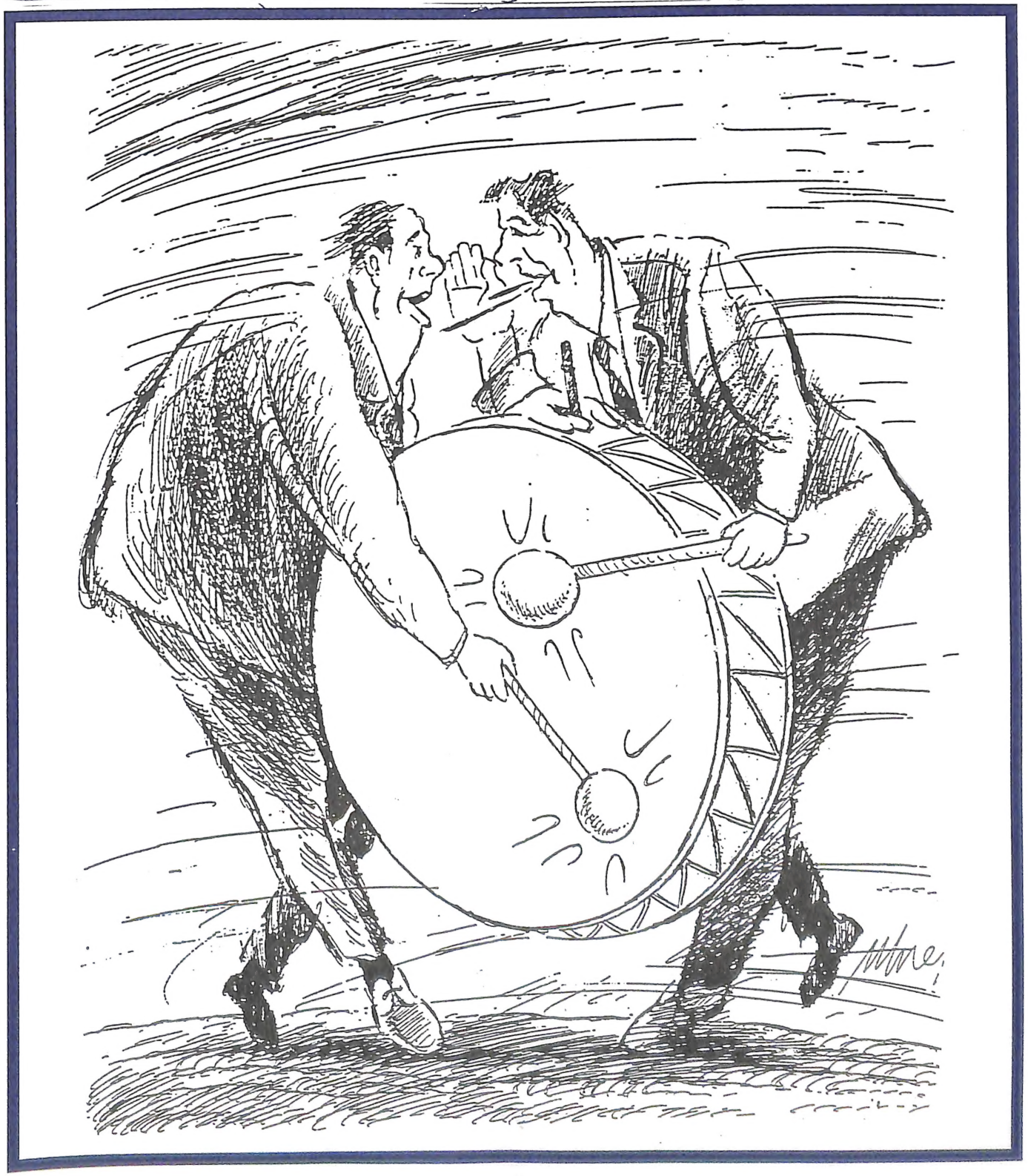

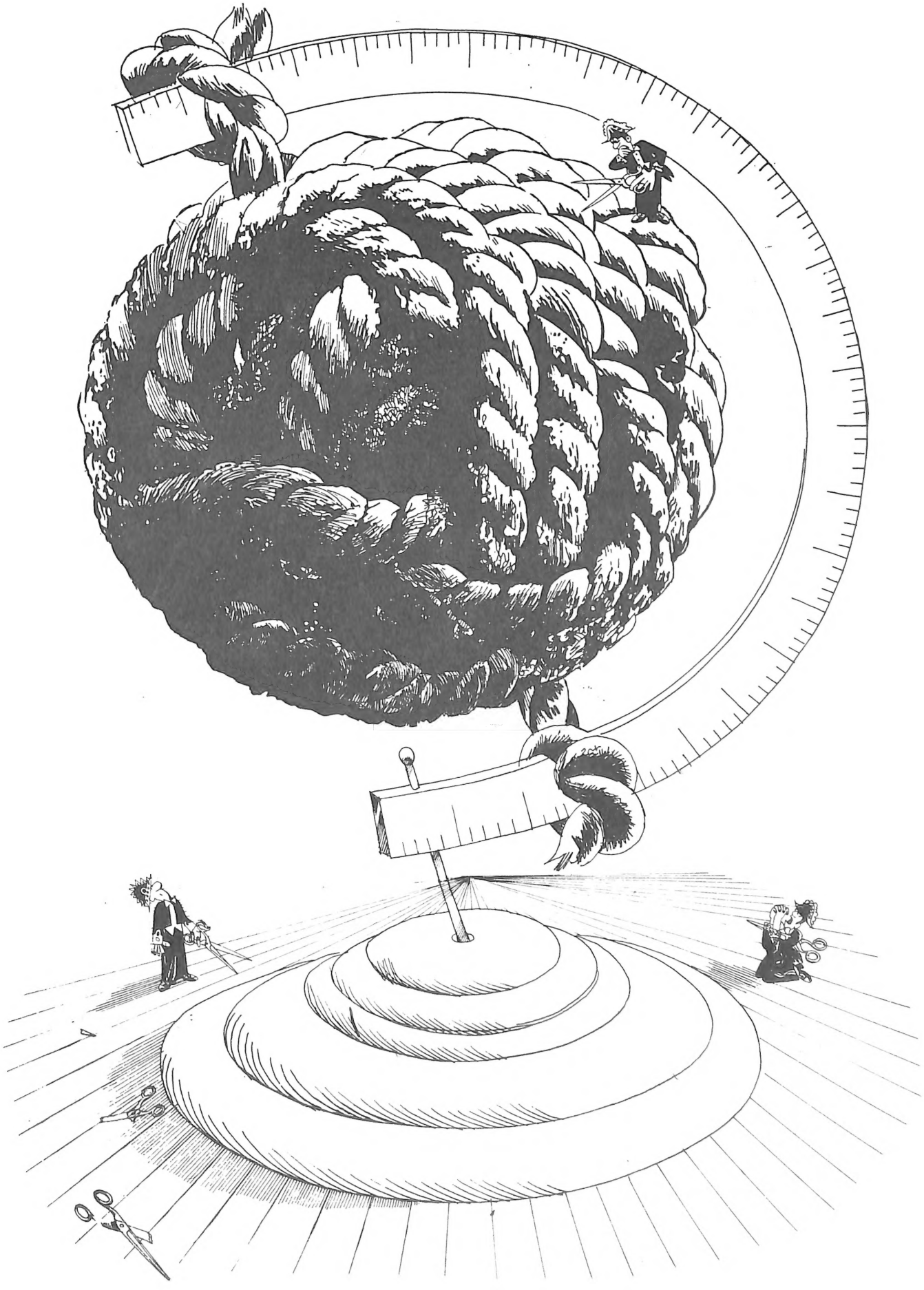

SAHİBİ VE YAYIN YÖNETMENİ
KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ
ANKARA TEMSİLCİLİĞİ ADINA
METİN PEKER

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
MURAT ÖZMENEK

YAYIN KURULU
ALİ FUAT SÜER
CUMHUR GAZİOĞLU
OKTAY BİNGÖL
ORHAN TÜLEYLİOĞLU
HİCABİ DEMİRCİ
MURAT SAYIN

KATKIDA BULUNANLAR
ALİ ULVİ ERSOY
ALTAN ÖZESKİCİ
AHMET ERKANLI
AKIN ÖNDER
ALİ OSMAN TAŞ
ALİ ŞUR
ALİ HERKÜL ÇELİKKOL
ALPER SUSUZLU
CEM KOÇ
CEMALETTİN GÜZELOĞLU
CEM KENAN ÖNGÜ
CEZMİ ERMİŞ
ERGİN GÜLEN
EROL ÖZDEMİR
ERDOĞAN KARAYEL
FETHİ DEVELİOĞLU
DİNÇER PİLGİR
HÜSEYİN TANYERİ
HİCABİ DEMİRCİ
HAKAN SÜMER
HASAN UYSAL
GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU
İZEL ROZENTAL
NURİ BİLGİN
KADİR DOĞRUER
KURTULUŞ KAYALI
KEMAL ÖZYURT
MÜMTAZ İDİL
MUSTAFA BİLGİN
MİLKO DİKOV
NECATİ ABACI
NEHAR TUBLEK
OĞUZ GÜREL
ÖZCAN ÇALIŞKAN
RUHİ TEK
TONGUÇ YAŞAR
TAYFUN AKGÜL
TANJU ÖZKAN
SAMİ CANER
SEÇKİN TEMUR
SÜNDÜZ AKMAN
SERDAR ÇAKIRER
YİĞİT ÖZGÜR
YENER ÇAKMAK

DERGİ TEMSİLCİLİKLERİ
Antalya/Cihan İşbaşı • Bursa/Mümin Bayram • Çorum/Altan Özkesici • İzmir/Cem Koç • Trabzon/Adnan Taç • Mersin/Serdar Kutça • Sinop/Seyit Saatçi • Zonguldak/Kürşat Coşkun • Kıbrıs/Hüseyin Çakmak

DİZGİ : DAMAR LTD. ŞTİ. • ANKARA
Özveren Sok. 3/8 Demirtepe Tel: 232 01 11

BASKI: YORUM BASIN YAYIN SAN. LTD. ŞTİ.
Fevzi Çakmak Sk. No: 15/C Tel: 229 00 76 Ank.

İRTİBAT VE YAZIŞMA ADRESİ
Konur Sokak 31/10 Kızılay-Ankara
Tel/Fax: 417 37 28

POSTA ÇEK NO: 104902 METİN PEKER
Altı Ay: 6.000.000 TL • Bir Yıllık: 12.000.000 TL

Kapak Karikatürü: ALPER SUSUZLU

Karikatür Dergisi'ndeki eserler yazılı izin alınmadan kesinlikle yayınlanamaz.

Karikatürcüler Derneği

Sevgili Karikatür Dostları,

• Kokuşmuşluk, düzenbazlık aldı başını tam gaz gidiyor. TV'lerde yarışma adı altında sergilenen ahlaksızlıkları hep beraber seyrediyor, bu yarışmalara içki sofrasındaki barbunya pilaki misali meze olan insanımızı ibretle izlerken sunucu geçinen şaklabanlarca aşağılanıp yalvar, yakar olduklarını görmemek olası mı? Bu genel ve yaygın insani çöküntüye şaşmamak gerek, belki de 12 Eylül 80 darbesinden sonra ahlak erozyonuna maruz kalan sade vatandaş "benim memurum işini bilir" özdeyişiyle rüşvete yönelirken büyükbaş vatandaş da devleti soymaya yöneldi. Böylelikle havadan sudan para kazanmanın dayanılmaz hafifliği bütün ülkeyi sardı. Eskiden doktorluk, öğretmenlik, mühendislik gibi meslekler toplumda itibar görürdü. Şimdilerde gazete patronluğu, yarışma sunuculuğu, milletvekilliği ve göbek dansı yükselen değerler arasında.

Allah sonumuzu iyi etsin.

Amin!

• Geçen dönem, liderlerinin icazeti ile milletvekili olanlar yağcılığı ve şakşakcılığı iyi beceremediğinden bu dönem geri plana itilince (parti içi demokrasiden falan bahsetmeye başladılar) şimdilerde yedek kulübesinde misafir edinlenlerle kadro dışı bırakılanlar "parti içi demokrasi"yi sahada top koştururken düşüneceklerdi.

Geçti Bor'un pazarı sür eşeği Niğde'ye.

• Nisan ayının 18'inde genel ve yerel seçim var. Beş-altı kişi tarafından belirlenip aday diye önümüze sürülen insanlarla oy vermek de, demokrasi yolunda pek fazla bir ilerleme kaydedemeyeceğiz belli ki. Ama bizim sevgili vefakâr ve cefakâr halkımız düzen yoluna devam etsin diye reyini yine düzen partilerinden esirgemeyecektir.

Mart sayısında buluşmak dileğiyle aydınlık günler...

MAKSAT MUHABBET

■

hASAN uYSAL

■

FİNLANDİYA'NIN BÖLÜNMEZ BÜTÜNLÜĞÜ

Kimi arkadaşlar kızıyor;

"Mizah dergisine siyasi yazılar yazıyorsun. Siyaset yazacaksan, git ciddi dergilere yaz!"

Bu eleştirinin neresini düzelteyim? Ne ciddidir, ne suludur münakaşasına hiç girmeden eleştirileri yanıtlıyorum;

1. Yaşanan siyaset gerçeğinden daha mizahi ne olabilir? Bunca siyaset gerçeği ortada iken, mizahi yazı yazmaya zorlaması absürd kaçmaz mı?

2. Ciddi dergi hangileri ise, bir tane getirin ki beni güldürmesin?

Bazen de eleştirileri hiç ciddiye almadığımı belli etmeden, sözü uzatmamak için şöyle diyorum;

"Yaaa çok haklısın. Ciddi dergiye gönderdiğim yazı Karikatür Dergisine, Karikatür Dergisine yazdığım yazıyı da yanlışlıkla ciddi dergiye göndermişim."

En iyisi eleştirileri bir kenara atıp, bildiğimiz yolda devam edelim.

İçkiye düşkün İsveçliler yolunu bulmuşlar. Özellikle hafta sonları, Finlandiya-Norveç-İsveç ve Danimarka ortaklığı ile kurulan Denizyollarına ait Viking Line'nın gemilerine doluşurlar. Ya Danimarka'ya ya da Finlandiya'ya sürekli düzenlenen turlara katılırlar. Çünkü gemiye bindiniz mi, ülke dışında sayıldığınızdan, içkiler vergisizdir. Bir şişe birayı 150 yerine 50 bine içersiniz.

Ohland, içinde sadece İsveç, asıllarının yaşadığı, ama Finlandiya'ya ait bir aradâ. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından İsveç'e ait bu küçük ada, yanlışlıkla -nasıl bir yanlışlıksa- Finlandiya'nın sınırlarına dahil edilmiş. İyi mi?

Bir anda İsveç uyruğunda iken, Fin'li oluveren İsveç'liler ne yapmış? Tutmuşlar Finlandiya'da İsveç Partisi'ni kurmuşlar. Partinin merkezi Ohland Adası. Partinin herhangi bir il-ilçe örgütü yok Finlandiya'nın başka bir yerinde. Her seçime giriyorlar. Sadece Ohland'da, ama firesiz, tüm oylar İsveç Partisine çıkıyor. Aldığı oy, hemen her dönem bir milletvekilinin Fin Parlamentosu'nda temsiline yetiyor. Finlandiya Parlamentosunda İsveç Partisinden bir milletvekili!

Finliler -sözüm meclisten dışarı- biraz aptaldırlar. Şahsen bir Türk olarak, uzaktan akraba olduğumuz Finliler niye böyle aptal kaldıklarını anlamakta güçlük çekiyorum doğrusu. Her neyse, bu biraz aptal kalmış akrabalarımız, Finlandiya'nın bölünmez bütünlüğünün ne kadar tehlike içinde olduğunu neredeyse yarım yüzyıldır göremiyorlar. Ne demektir Finlandiya'da İsveç Partisi? Fin Devleti'nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bokpüsürüğü ne olur sonra?

Milletvekili bir köşe başında vuruvermek hiç akıllarına gelmemiş. Bırakın bunları, Ohland'ın köylerini, tarlalarını, ormanlarını yakmak bile akıllarına gelmemiş aptalların. Çünkü ülkenin nasıl bir tehlike içinde olduğunun farkında değiller. Faili meçhul cinayetleri, sokak-ev infazlarını, İsveç Partisini destekleyen gazeteleri kapatmayı, gazetecileri öldürmeyi, gazete binalarını bombalamayı icat etmemişler bugüne değin. Ne demek İsveçli? Bunlar aslında platolarda yaşayan Finliler değil midir? İsveççe diye bir dil de yoktur. Kökeni Finceye dayanan platolarda yaşayan Finlilerin dilidir! Öyle değil mi dilsever okuyucularım?

Finlandiya Devleti gerçekten bunları yapsaydı ne olurdu? Ben söyleyeyim; en az 5-10 yıl önce Ohland isimli Fin adası, çoktaaan İsveç'e katılırdı inanın.

Siz böyle bir şey anlattığınızda, "ama orası Finlandiya" yanıtını veren olursa, hiç çekinmeyin okkalı bir tükürük yapıştırır suratının ortasına. Çünkü bilin ki, o size hakaret ediyor!

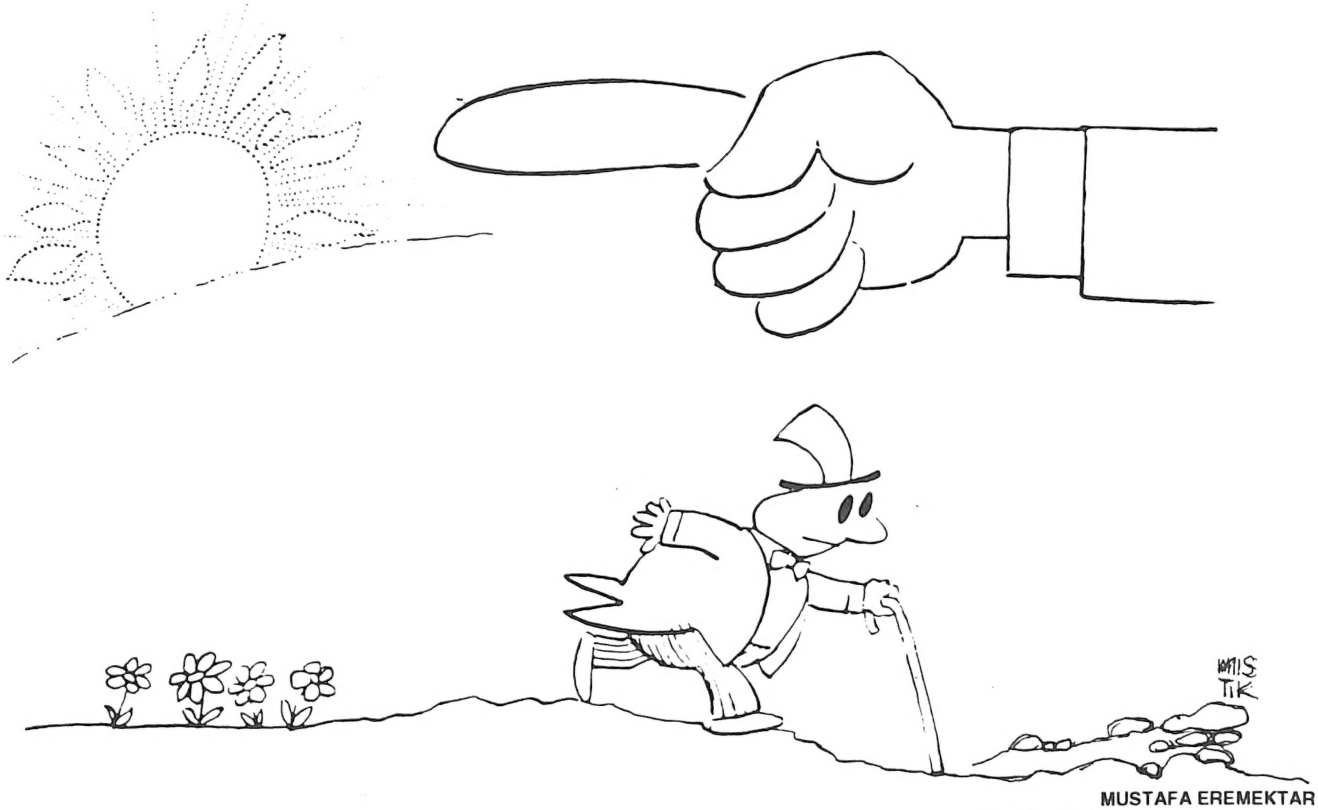

MUSTAFA EREMEKTAR
(Asaf Koçak Karikatür Yarışmasından)

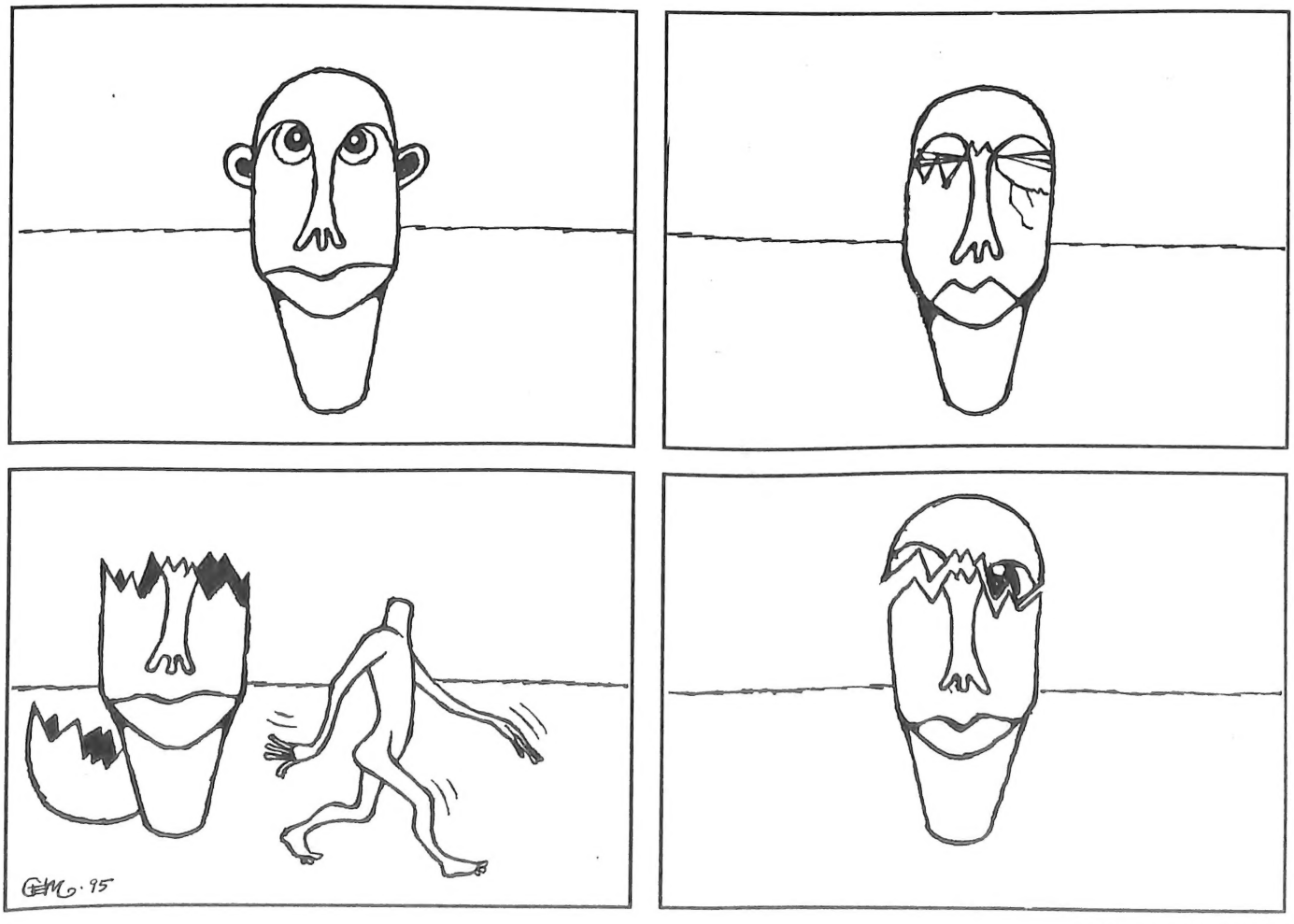

MEHMET CEM KOCATAŞ

KOMEDİ FİLMLERİ ÜZERİNE BAZI GENELLEMELER

ZARF İLE MAZRUF

KURTULUŞ KAYALI

Komedinin anlaşılışı ve dönemlendirilmesi üzerinde durmak gerekmektedir. Türk sinemasının ilk dönemlerinde de komedi filmleri az değildir. Fakat o dönemlerin komedi filmleri konusunda pek düşünülmemiştir. Bu o dönem sinemasının ciddiye alınmaması kadar o dönemdeki komedinin kısmi farklılığından da kaynaklanmıştır. Sözü edilen dönemin komedi anlayışı özellikle 1960'lı yıllardan itibaren yaygınlaşan komediden temelde farklı olmuştur. Bu unsura ek olarak ilk dönem filmleri fenellikle eğlendirici olmaktan çok eğitici olarak düşünülmüştür. Söz konusu yıllarda filmler o kadar yaygın ve popüler değildir. Türkiye'de yaygınlaşmaya başladığı 1960'lı yıllar dolaylarında komedinin önemi vurgulanmaya başlamıştır. Hatta Türk sinemasının komedyen olarak nitelenemeyecek starları da komedi oynamaya başlamışlardır. Bu anlayış çerçevesinde 1960 sonrası Türk sinemasına bakmak insanları genellikle şaşkınlığa yönetmektedir. Belki de Türk sinemasının en düzeyli komedyenlerinden biri olan Suphi Kaner'in oynadığı dönem de aynı zaman aralığına rastlamaktadır.

Komedinin yönetmenin ya da oyuncunun üretimi olduğu konusunda da tartışılmalıdır. Önemli olan noktalardan biri Türkiye'de genellikle yönetmen sinemasından bahsedilmesidir. Bununla çelişkili olarak çoğu sinema yazarı komedyenler üzerinde dururken genellikle yönetmenlerin önemini esas geçmişlerdir. Fakat dikkatli bir şekilde bakıldığı zaman sinemanın belirgin bir şekilde popüler sanat haline geldiği 1960'lı yıllarda bile önemli komedi filmlerinin şekillenmesinde yönetmenlerin rolünün oyuncuların rolünden belirgin bir biçimde daha fazla olduğu anlaşılabilir. Zaten bir anlamda star sisteminin başlangıcı da tam o yıllara tekabül etmektedir. Belki biraz aykırı gelebilir ama star sisteminin oturmasından da belirgin yönetmenlerin belirleyici rolleri olmuştur. Bunu anlamak için aynı oyuncunun rol aldığı değişik filmleri karşılaştırmak anlamlı olabilir. Aynı oyuncunun rol aldığı filmler arasındaki olağanüstü önemli fark yönetmenin önemini apaçık göstermektedir. Bu anlamda değişik Ayhan Işık, Türkân Şoray filmleri arasındaki fark kadar değişik Sadri Alışık ve Öztürk Serengil filmleri arasındaki farka da dikkat etmek gerekmektedir. Belki bu anlamda komedyenlerin filmleri arasındaki fark daha dikkat çekici mahiyettedir. Böylesi bir farklılık yönetmenin belirleyiciliğini daha iyi izah edebilir. Çünkü komedide düzey farklılığı çok daha belirgin bir hale gelebilir. Bu noktada Öztürk Serengil filmleri açısından anlaşılabilecek husus Sırrı Gültekin'in yönettiği filmlerinde somutlaştırılabilir. Bu anlamda üzerinde durulabilecek filmlerinin bir kısmını da Aram Gülyüz çekmiştir. Adı anılan iki yönetmenin çektiği diğer filmlere de bakıldığı zaman burada belirtilen düşüncelerin gerçekliği daha iyi anlaşılabilir.

Sırrı Gültekin ve Aram Gülyüz farklı tür film çeken yönetmenlerdir. Bunun yanında Osman Seden ve Ertem Eğilmez gibi film çeken yönetmenler de vardır. Bu anlamda Osman Seden ile Ertem Eğilmez'i Aram Gülyüz ve Sırrı Gültekin'den ayrı düşünmek gerekmektedir. Her ne kadar hemen hepsi de sinema piyasasının gerektirdiği filmleri çekmişlerse de Osman Seden ve Ertem Eğilmez daha önemsenmesi gereken filmografiye sahiptirler. Öbür ikisinin önemi ise Türk sinemasının genel gelişimini daha doğru bir şekilde gösterecek filmografiye sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Bir başka noktaya dikkat edildiği zaman diğerlerinden farklı olarak Osman Seden'in filmlerinde Öztürk Serengil'in komedyen olarak düzeyi daha belirgin bir biçimde öne çıkmaktadır. Dolayısıyla Osman Seden'in Öztürk Serengil'in filmlerini daha değişik bir şekilde değerlendirmek gerekmektedir. Ancak onun değişik filmleri arasında bile belirgin farklılıklar vardır. Bu farklılıkları yorumlamak için somut film örnekleri üzerinde durmaktan ziyade komedi hakkında daha genel bir çerçevede düşünmek gerekmektedir.

Türk sinemasının iyice popülerleştiği 1960'lı yıllarda komedi de yaygınlaşmıştır. Ancak bu yaygınlaşma bol kadrolu filmlerle popüler sinema yapan yönetmenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de özellikle sanat alanında popülerleşme süreci gerçekleştikten sonra hemen herkes benzeri bir şekilde üretim yapmaktadır. Sinema bu noktada özellikle moda olan eğilime yakın durumdadır. Türkiye'de komedi sinemasının yaygınlaşması star sinemasının yaygınlaşmasından pek değişik bir şekilde oluşmamıştır. Bir anlamda Türkiye'de pek çok komedyenin starlaşması da belirgin tutulan eğilimlerin Türkiye'de ne kadar zorlandığının da işaretidir. Bu doğrultuda düşünüldüğü taktirde 1960'lı yılların popüler dergilerinde somut örneklerle karşılaşılabilir. 1960'lı yılların **Artist** dergisi dönemin star sinemasını anlamlandırmak açısından olağanüstü önemli bir kaynaktır. Bu kaynak şimdiye kadar tüketici bir şekilde kullanılamamıştır. Artist dergisinin içeriği dikkatli tarandığı takdirde Öztürk Serengil'in star olma sürecinin belli bir noktasında onunla o dönemin starı olan Ayhan Işık arasındaki gerilimin derginin sayfalarına yansıdığı rahatlıkla gözlemlenebilir. Zaten daha sonraki dönemin sürecini sadece kendi içinde açıklamanın da belirgin bir mantığı yoktur.

Burada kastedilen dönem Türk sinemasında Kemal Sunal'ın belki de tek star olduğu dönemdir. Sözü edilen zamanda Kemal Sunal'ın filmlerinin belirgin bir şekilde öne çıkması sadece yönetmenler ve oyuncunun etkisiyle oluşmamıştır. Dikkat edilmesi gereken nokta önceki dönemde komedyenlerin sinemasının starların yerlerine geçmeleri süreçlerinin yaşanması olmuştur. Bir zamanlar Sadri Alışık ve Öztürk Serengil'in Türk sinemasının starlarının yerini alması Türk sinemasını belirgin bir ölçüde biçimlendirmiştir. Böylesi bir biçimlendirme süreci yaşanmamış olsaydı Kemal Sunal döneminin başlaması belki de düşünülemezdi. Ama en ilginç olay bu dönemlerde devrimci sinemanın gelişmiş olmasıdır.

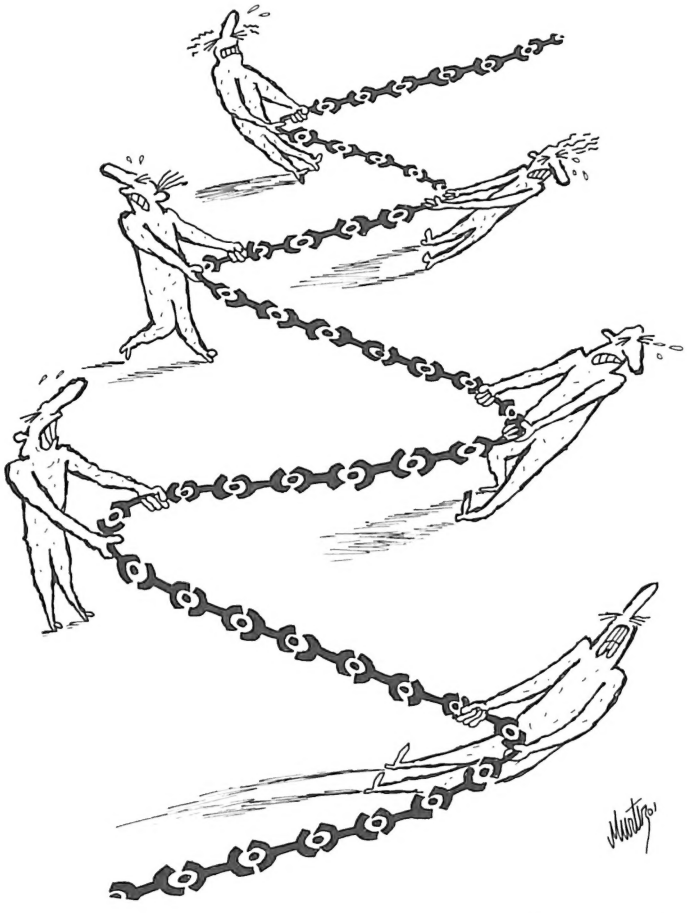

MURTAZA ALBAYRAK

ÜMİT ÖĞMEL

ALİ ULVİ ERSOY

ÇİZGİ YERİNE

■

MÜMTAZ İDİL

■

SALAKLAR VE ASALAKLAR

Çok hoş bir ülkede yaşıyoruz.

Sevmediklerimi bir bir saptayıp, sonra bir otelde toplayacağım. Perdelerinden tutuşturup, onları kızartacağım. Cezası, temyize açık 4,5 yıl...

Ya da polisin birine kızacağım, üzerine benzin döküp yakacağım. "Dava" diye bir abukluk tutturup, devletin her tarafına "kulak" yerleştireceğim, hoşuma gitmeyen kimi görürsem "infaz" edeceğim, "devlet adına yaptım" deyip "kahraman" olacağım. Ama asla gasp yoluyla ufak tefek hırsızlıklar yapmayacağım. Küçük hırsızlıklar yapıp ömrümü hapislerde çürütmek yerine, çek-senet mafyasına üye olacağım veya hayali ihracat yapacağım veya daha da iyisi tarihi eser kaçakçılığı ile uğraşacağım. Zimmetime para geçirirsem de Boğaz Köprüsü'nden atlamış numarası yapıp yurtdışından kendi cenazeme çiçek göndereceğim. Büyük yalanlar söyleyip, kendim de inanacağım, yalanım yüzüme vurulduğunda hemen "inkâr" edip, karşımdakini yalancılıkla suçlayacağım, üzerime çok gelirlerse, daha büyüklere sataşıp, gündem değiştireceğim.

Bütün bu alaysı çarpıklıkları yaşıyoruz ülkede. Herkesin bildiği, kanıksadığı ya da kendi kendini kemirdiği günlük olaylar. Biri bitmeden diğeri başladığı için gündemden düşüyor gibi görünüyorlar, ama insanlar sıkıntılarını unutmuyor... Yapabilecek bir şey yok şimdilik. Bir sinema şeridi gibi tüm olaylar beyaz perdeden akıp gidiyor ve halk şimdilik yalnızca izliyor. Kimi tepkili kalabalığın içinde olmak istiyor, kimi de dışarıdan lanetler yağdırıyor ama bir şekilde "tepki" gösteriliyor, kimi de köşe dönücü zihniyete bir ucundan "kaynak" yapmaya çalışıyor. Ya bu düzenden payınızı alacaksınız ya da bütün bu olanlara karşı koyacaksınız. Şimdilik başka seçenek yok.

Temiz toplum? Onun henüz sırası değil. Önce pislikler dökülmeli ortaya ki, temiz toplum için yer açılabilsin. "Yapanların yaptıkları yanına kâr kalmayacak... Adalet en kısa zamanda yerini bulacak... Yaptıklarından pişman olacaklar... Kıstırıldılar, en kısa zamanda yakalanacaklar Kimin yaptığını biliyoruz... Türkiye bir hukuk devletidir..."

Klasik laflar, her gün duyduğumuz lakırtılar bunlar.

"Aşağı olmadan yukarının tanımlanamaması (Herakliatos) gibi, salaklar olmadan asalakları da tanımlayamazsınız. Öyle ya, bizler olmadan Engin Civan, Ayşegül Nadir ya da Selim Edes'i tanımlamak mümkün mü?

Asalak sözlükte, "başka türden bir organizma üzerinde (bu durumda başka türden bir organizma olduğunuzu kabul etmek zorundasınız) veya onun dokuları içinde yaşayarak, ondan sürekli bir şekilde besin alan ve onu öldürmeksizin zayıflatan hayvan veya bitki" şeklinde tanımlanıyor.

Salat sözcüğü için sözlüğe bakmaya gerek yok, kim nasıl anlıyorsa, öyle.

Vergisini peşin ödeyen kuşlarız biz veya biyoloji kitaplarında etobur olarak geçmesine karşın pirinç lapasına "eyvallah" diyen asimile olmuş vaşak ya da kurt (bozkurt hariç, çünkü o bir siyasi tercihtir) bozması evcilleriz.

Bu denli olumsuzluk yeter!

İnsan kendine hakaret etmeyi, kendinle alay etmeyi öğrendiği an, kendisi ile alay edildiğinin, kendisine hakaret edildiğinin de farkında demektir. Önemli olan kazanç... O zaman insan, New York "cangılına" düşen ortalama bir aydın şokunu yaşıyor ister istemez: "Dünya ne büyük ve ben ne kadar küçüğüm. Benim büyük gördüklerim de küçükmüş..."

Yolda sizden çorba parası isteyen adamı horlamayın, belki gerçekten canı çorba içmek istemiştir. Dilencimiz asalaksa, salaklığımız su götürür. Ama inanın o da bizin kadar (a)salak.

Shakespeare okumak gereksinimi duyuyor insan çoğu zaman:

"Bir mağarada koşuyorsunuz, arkanızdan da ayı kovalıyor. Mağaranın sonu uçurum... Aşağı mı atlarsınız, yoksa döner ayıyla mı boğuşursunuz?"

Haydi Türkiye!

CUMHUR GAZİOĞLU

1986 yılında çizdiğim bu karikatürümü 13 sene sonra bugün güncelliğini halen koruduğunu düşünerek şu seçim öncesi affınıza sığınarak tekrar yayınlama gereği duydum. "Cumhur Gazioğlu"

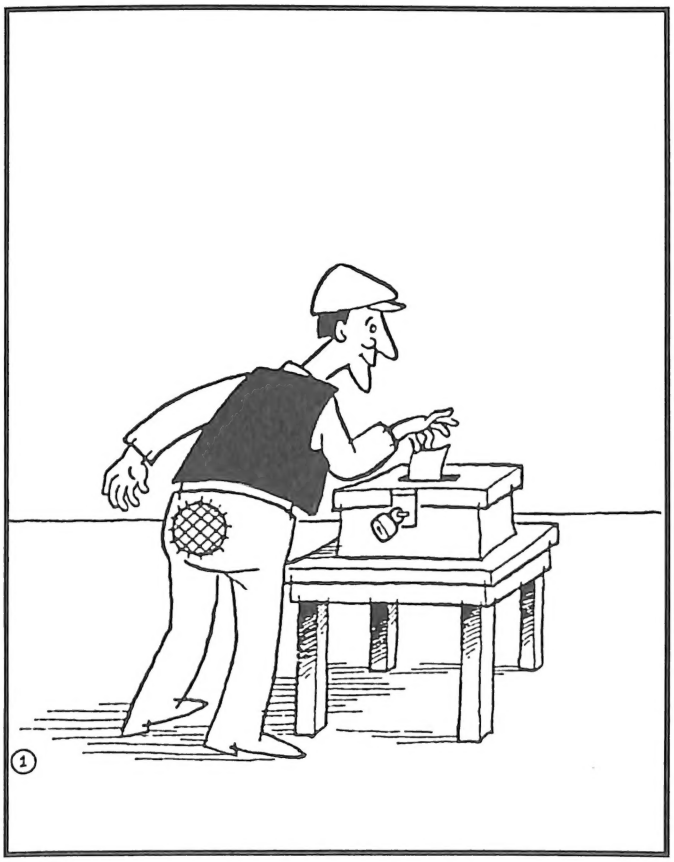

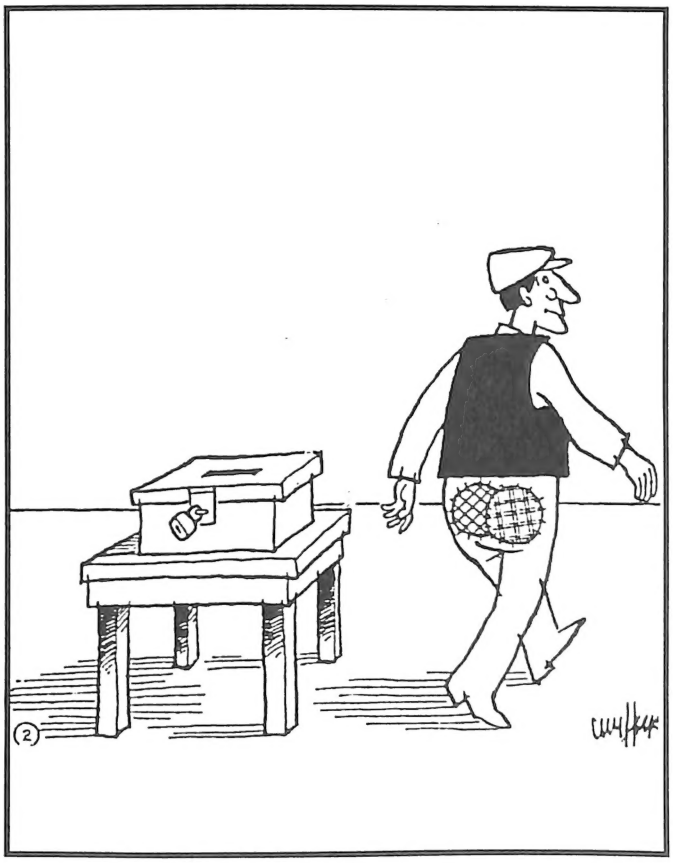

RUHİ TEK TREN PENCERESİNDEN

VATAN KURTARAN ASLAN

- Bu işler böyle.
- Ne öyle?
- Dinle. Memleketin birinde cesur ve yılmaz bir parti başkanı, "İktidara gelirsem, yolsuzlukları önleyeceğim, çeteleri yakalatacağım, yobazları yola getireceğim, temiz politika yapacağım, çalışanlara hakkını vereceğim." deyip duruyormuş. Bu sözleri duyan birileri ona "Al iktidar senin" demiş. Muhalefette iken atıp tutan parti başkanı hem sevinmiş hem korkudan sapsarı olmuş.
- Neden korkmuş?
- Kendinden. Nice insan vardır sözlerine bakarsan yiğit sanırsın. Namuslu sanırsın. Akıllı sanırsın. Becerikli sanırsın. İş başına gelince yüreksizliği, yalancılığı, beş para etmezliği ortaya çıkar.
- Ne olmuş, işi bırakmış mı?

Yolcu, yutkundu.

Tren sallandı.

- Ne sen sor, ne ben söylüyeyim

dedi.

ÇEVREYE UYUM

- Üzüm üzüme baka baka kararır.
- Çok doğru. Soyguncular, katiller, yalancılar biraraya gelince onların arasına giren namuslu insanlar da bozuluyor. Kişisel çıkarları ön plana çıkıyor. Sevgi, saygı, namus sözcükleri, sözlüklerinden silinip atılıyor.
- Bu çevreye uyma sorunu değil. Kutup ayılarının hepsinin rengi beyazdır. Beyaz renk düşmanlarından korunmak içindir. Karda düşmanlarının görmesi zorlaşır. Öte yandan beyaz renk, soğuk ışınları yansıtarak soğuktan korunmalarını sağlar. Böylece kutup ayıları daha uzun yaşar, daha çok döl verir.

Tren bir istasyona yaklaştı. Kutup ayılarından söz eden yolcu inmeye hazırlandı.

"FANZİNE"

ÇİZGİ ROMAN SERÜVENİ

LEVENT CANTEK

Bu sayıda, ülkemizde ve dünyada fotokopinin gelişimine bağlı olarak ortaya çıkan fanzine (fanatik magazin) türü çizgi roman dergilerinden söz edeceğiz.

Fanzine dergilerin ortaya çıkışı, politik nedenleriyle birlikte ellili yılların Amerikasına dayanır. Soğuk savaşa giren Amerikan toplumu, anti-komünist propagandaların etkilerini yaşamaya başlamıştı. 1940'ların sonu ve 1950'lerin başlarında komünist sempatizanı bir kaç kişinin hükümette görev almış olduğu ortaya çıkınca halk dehşete düştü. Bu da kurumların, ülke içindeki yıkıcı faaliyetlerin (!) tehdidi altında olabileceği konusunda yaygın bir korku yarattı. Bunu izleyerek, hükümet içinde komünist arama işi başladı. İşin öncülüğünü o zamana kadar tanınmayan bir kişi olan Wisconsin senatörü Joe Mc Charty yapıyordu. Bu yeni dönem inanılmaz bir "cadı avına" dönüştü. İnsanların özel hayatlarına müdahale eden, aşırı tutucu ve hoşgörüsüz bir rüzgar esiyordu. Çizgi roman da bu garip katakulliden payına düşeni aldı. Çizgi romanların çocukların ruhsal gelişimini bozduğu, onları suça teşvik ettiği iddia ediliyordu. Wertham'ın "Seduction of Innocent" (masumluğun iğfali olarak çevrilebilir) kitabı bu konuda önemli bir dönemeç teşkil ederek, suçlamaları doruk noktasına çıkardı. Aileler meclise ve senatoya baskı yapan mektup, telgraf vs. yollamaya başladılar. Artık senatoda bir araştırma yapılmasını isteyenler çoğalmıştı. Yayıncılar ise bütün bu gelişmelerden pek hoşnut değillerdi. Kontrolün başkalarının eline geçmesini istemedikleri için ortak bazı kararlar aldılar. Bu yolla kendi yayınları üzerinde bir oto-sansür mekanizması kurdular. "Comics code authority" adı altında bir kurul, çizgi romanları yayınlamadan önce incelemeye başladı. Böylece kamuoyu rahatlatılmış, yayıncılar açısından önemli bir badire atlatılmıştı. Ancak bu gelişme, aynı zamanda bir çok derginin kapanmasına, bir çok çizerin işsiz kalmasına yol açtı. Yoğun sansür yüzünden, çalışan bir çok sanatçı da zor şartlar altında çizgi roman yapmak durumunda kaldı. Piyasa sınırları belirlenmiş, akıllı uslu dergilere kalmıştı. Bu kısır bir döngü olarak, çok geçmeden Amerikan çizgi romanının en önemli karakteristiği olan -çeşitli yazar ve çizerlerin birlikteliğine rağmen- anonim anlatım çizgisine dönüştü. Açıkta kalan sanatçılar ise ya kendi iç dünyalarını yansıtamadan, istenileni yapan "memur çizerlere" dönüştüler ya da bu işten vazgeçtiler. Öte yandan, bu baskıcı şartlara karşı çıkan bir kaçı, kendi yayınlarını çıkartmayı deneyerek yasal olmayan, ilk underground (yeraltı anlamında, korsan yayınlar kastediliyor) örneklerini yaptılar. Standart bir çizgi roman okuyucusunun beğeni düzeyini yakalamak veya popüler olmak türünden hiç bir kaygıları yoktu. Yayıncıları hiç umursamadılar. Fotokopi denilen şey onlar için bir çıkıştı. Daha doğrusu onlar çıkış olarak görüyorlardı. Çünkü bu şekilde geçinebileceklerini sanıyorlardı. Fotokopiyle çoğaltılan, elden satılan dergiler (fanzine) yapmaya başladılar. Özellikle din, Beat kuşağı, Hard - Heavy rock, uyuşturucu ve evsizlik üzerinde yoğunlaşıyorlardı. Snap ending'le (süpriz son) başladıkları anlatımları, giderek "no ending" ve anlamsızlık çizgisine dönüştü. Ancak ticari olarak başarılı olmalarına imkan yoktu. Çok kısa sürede kaybolup gittiler.

Bu çok kısa süreli fotokopi dergicilik dalgasının ikincisini amatörlerin hazırladığı çalışmalar izledi. Onlar piyasaya girmek istiyorlardı. İlk kuşak gibi aykırı değillerdi, revizyonist bir bakış açıları vardı. Piyasadan kopanlar ile piyasa arasında bir çizgi peşindeydiler. Çizgi romanı bir eğlence aracı olarak gören anlayışlara karşı çok fazla reddiyeci davranmıyorlardı. Ayrıca yazı ağırlıklarını artırarak çizgi romanın entelektüel tarafını öne çıkartmaya çalıştılar. Bu yazı ağırlığı, koleksiyoncuları cezbederek gerçek anlamda fanatik dergilerin oluşmasına yol açtı. Fanzineler giderek çoğaldı.

Bizde ise "underground" anlamında bir dergicilik için henüz çok erken demek zorundayız veya İrfan Sayar'ın dediği gibi "bizde ground yok ki undergroound olsun" da diyebiliriz. Ancak fotokopi ile çoğaltılan fanzine-çizgi roman dergiciliği aralıklarla da olsa sürüyor. Ülkemizde özellikle seksenli yılların sonundan başlayarak bir hayli fanzine çıktı. Koleksiyoncuların gün ışığına çıkışı, fanatik çizgi roman severlerin yazılar yazması, artık ölü bir kültür sayılabilecek türün çıkış noktalarından birini oluşturdu. Çizgi roman dergisinin olmayışı, fanatik okuyucuların birbirinden kopukluğu, bu tür dergilere ihtiyacı ortaya çıkarmıştı. Özellikle Alfa Yayınları okuyucuları tarafından ona yakın dergi yapıldı. Çoğu yazı ağırlıklıydı. Çizgi roman tarihi, tiplemeleri ve ekolleri üzerine incelemeler yayınlanıyordu. Hepsi, konusunda ilk yazı olmanın dezavantajlarını yaşıyordu. Bu yüzden nitelik olarak çok amatörce dergilerdi. Grafik performansları yoktu. gerçi bunu pek umursamıyorlardı.

Posta ile dağıtılan bu dergiler, sü içerisinde üç ana gruba ayrıldı. İlki M vel ve DC ekolünün taraftarı, sup hero'culardı. İkinci ve üçüncü grup Avrupa çizgi roman ekolleri içinden çıktı. İkinci grup yine fotokopi olarak dağıtılan Heavy Metal dergileriyle paralel gidiyordu. Asimov tarzı bilim kurgu, şiddet, sex, uzun saç ve çizgi romanda "Heavy Metal fantazi" dergisini izliyorlardı. Üçüncü grup ise tuhaf bir şekilde İtalyan ve Fransız-Belçika ekolü ayrımına düştü. Ülkemizde yıllardan beri yayınlanan ve büyük ilgi gören İtalyan çizgi romanlarının (Atlantis, Tex, Alaska vd.) "macera" üzerine yoğunlaşmasının çizgi romanın ulaşılması gereken çizgi olduğunu savunan İtalyancılar, bunu hep tartışma konusu yaptılar. Bu ülkede yeterince mitoz bölünme yaşandığını düşünerek bu tip tartışmaları gereksiz buluyorum. Yaratıcılığın sonsuz potansiyeli ve olanakları gözönüne alındığında, bir yapıtın başka yapıtlarla kıyaslanması, onlardan üstün görülmesi ve herkes tarafından elde edilmesi için kesinlikle hiç bir neden yoktur. Böyle bir şey kitle standartları ve zevkleri yaratır. Her biri yeni bir şeyi yeni bir şekilde söyleyen ve potansiyel olarak sonsuz sayıda yaratılmış olan öteki yapıtların tanınması ve özendirilmesi olasılığını yok eder. Bir ürünün çok satması veya popüler olması bu anlamda çok da önemli değildir veya bir çabanın nitelikli olması illa topluma ters düşmesi ve azınlıkta kalması anlamına gelmiyor. Önemli olan kitle yaygınlığıyla prestijin kalite noktasını bulabilmek. Ulaşılması gereken evrensel saygınlıktır.

Son olarak ülkemizde yayınlanan fanzine örneklerinden bir kaçını sıralamak istiyorum.

1990

Çizgi roman gazetesi (Mutlu Güneş, Burdur).

002 ÇR (Ali Düzgün, İstanbul)

ÇR Koleksiyon (Ethem Aret, İstanbul)

Comic Art (Çağdaş Koçyiğit, Kosta Ceran, İstanbul).

1992

Korsan (Erhan Gülşar, Afşin Gürler, Ankara).

ID (Ferhan Ertürk, İstanbul)

Koloni (Korsanlar, Ankara)

1993

Heavy Metal (İlkay-Ersoy Uçar, Paçaro, İstanbul).

SERDAR ÇAKIRER ÇİZGİLERİYLE YAŞIYOR, YAŞATILIYOR...

1. Yarışma - 1997-1. Ödül Yiğit Özgür

Karikatürcüler Derneği Ankara temsilcilği lokalinde Serdar Çakırer köşesi

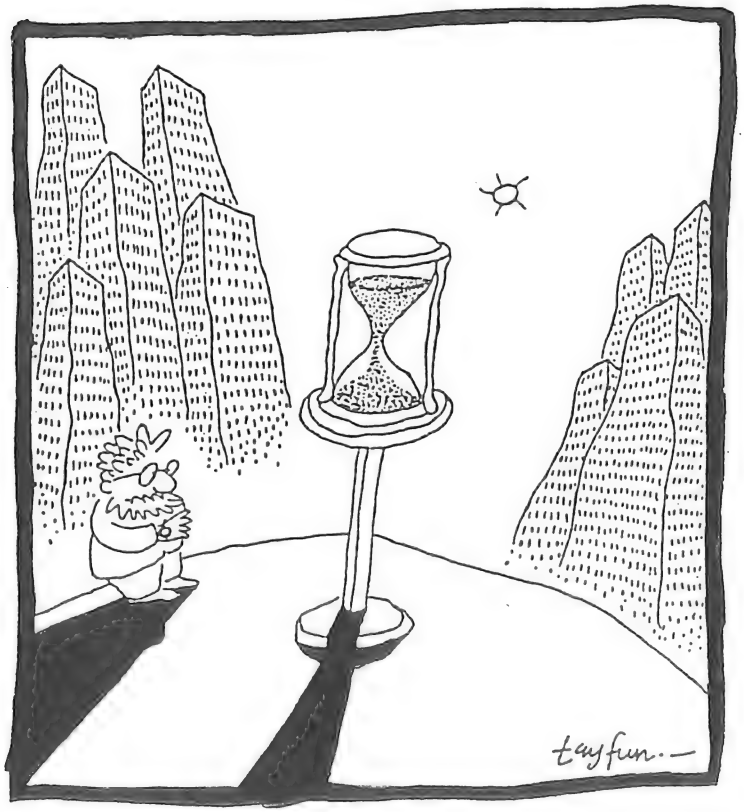

2. Yarışma-1997-3. Ödül Tayfun Akgül

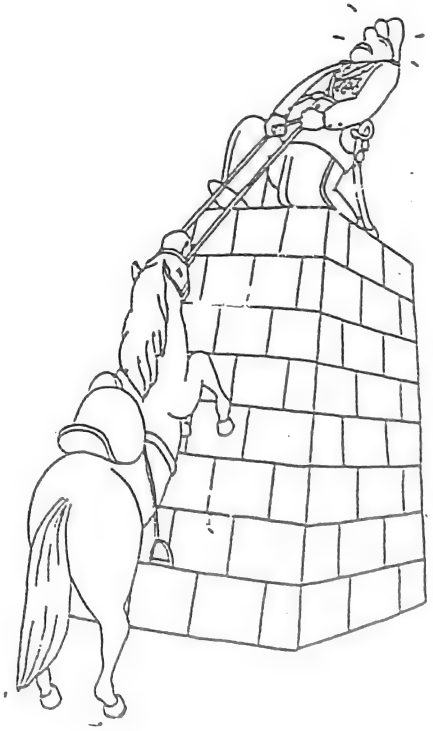

1. Yarışma-1996-3. Ödül Dinçer Pilgir

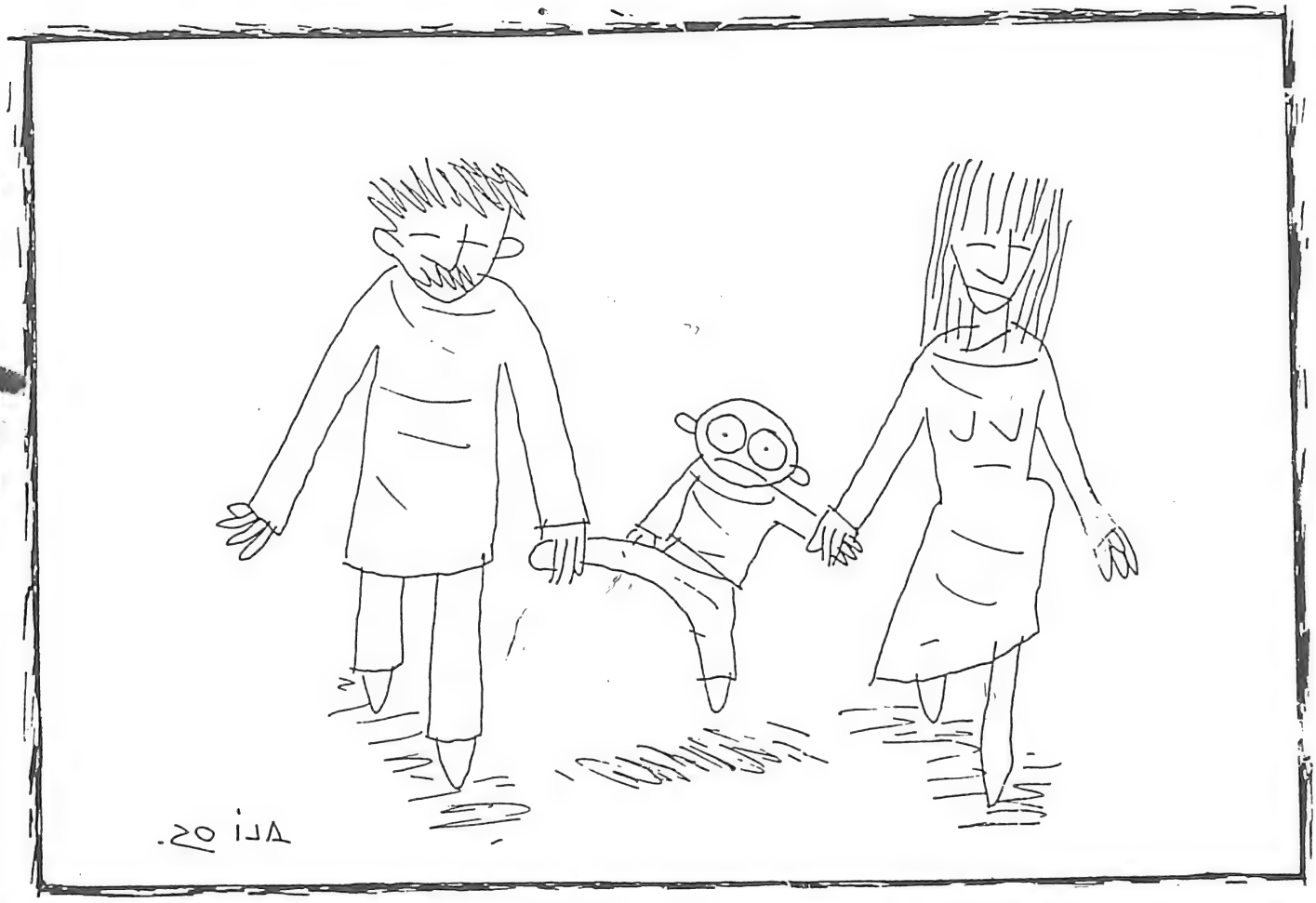

3.Yarışma-1998-1. Ödül Ali Osman Taş

2. Yarışma-1997-2. Ödül Ahmet Erkanlı

ELEKTRONİK YÜKSEK MÜHENDİSİ-KARİKATÜRCÜ SERDAR ÇAKIRER

TÜRK'ÜN AKLI BİR KAÇARKEN, Bİ DE...

GÖZÜN SEYİR DEFTERİ

S. YÜKSEL AKIN

Mekan: üç metrekarelik küçük bir oda. Duvarlar seramik kaplı. Kapının tam karşısında, yerden bir metre kadar yüksekte bir lavabo. Lavabonun biraz yanında, yerden ancak otuz santim kadar yukarıda bir adet musluk, musluğun altında kırmızı, plastik bir maşrapa.

Kapı gıcırtıyla açılır... İçeriye bir adam girer, çömelir... Ve düşünmeye başlar... Serseri düşüncelerdir bunlar. İlk başta anlamsız, tutarsız gibi gelebilir... Ama aslında son derece derin anlamlara da sahiptirler. Kamufle olmuş asker gibidir bu düşünceler. Yeterince dikkat edilmeyince birer ağaç gibi gözükürler. Her biri birer komandodur oysa...

Her şey duvardaki bir çatlakla başlar... Evet, adamın gözü duvardaki bir çatlağa takılmıştır;

"Allah Allah... Bu çatlak daha önce hiç gözüme ilişmediydi yahu... Epeyce de büyükmüş hani... Nereden bakarsan bak bi on santim var... Yok ama... On santim ne kadar ediyo ki? Şu serçe parmağım on santim var mıdır acaba? On olmasa bile sekiz vardır... O çatlak da üç serçe parmağım uzunluğunda falan olmalı... Yirmibeş santim desek yeridir yani... Neyse... Duvardaki çatlağı ölçtük ölçmesine de... İnsanların kafalarındaki çatlakları nasıl ölçebiliriz acaba? Serçe parmağıyla zor... Cık... Parmakla olucak iş diil o... Ulan parmak dedim de... Ne biçim ağrıyo şu işaret parmağım yaa... Hayvanat karı... Sen kalk minübüse biner binmez ben daha toparlanmadan langadanak elimin üzerine otur! Ulan elini çeksen çekemezsin, çekmesen parmak gidicek... Acaba elimin üzerine oturduğunu hissetmedi mi hakkaten? Yoksa hissetti de... Yok ulan, daha neler... Kadın acaip güzeldi bi kere... Bize yamanacak hali yok heralde... O arkada oturan adam 'birader şunu uzatır mısın?' dediğinde fena mor oldum ama... Herif parayı sağ omuzumun üzerinden uzatıyo, ben sol elimle almaya çalışıyorum... Ne de olsa sağ el meşgul... Anlamış mıdır ki acaba? Yok lan ne anlıcak! Hem anlasa n'olur yani!

O köşede yürüyen şey de ne lan ööle? Anaaa! Örümcek! Ulan ne biçim bacakları var onun ööle yaa! tipe bak aabi, hayret bi şiy ha... Hah... Tavana çıktı... Geldik şimdi babalara... Üzerime doğru gelirse fena... Kafaya düşer falan... Iıyyyy... İğğğrennnçççç... Nerde lan bu? Lambanın arkasında kayboldu. Işığa gitti zaar... Hastiiir, aşaa iniyo... Gel gel... Gel de oyiim seni... Senin gibileri yüzünden bu memleket battı zati... Örümcek kafalılar... Örümceğin kafası varmı ki lan acaba? Hah... İşte sonunda geldiii... Maşrapayı kafasına bi kodummuydu... Ama boş ver lan, yazık... Gidiyo zaten... Küstü mü ne?

Gitmek lazım abi gitmek... En iyisi gitmek valla. Nereye peki? Nereye olursa... Olur mu lan ööle nereye olursa... İltica felan mı etsek acaba?... Et et... Sen iltica et, o iltica etsin, herkes iltica etsin... Memlekette bi iltica bi de irtica var, başka da bi mok yok zaten! Memlekette kalıp savaşmak lazım... Mücadele şart tabii... İyi de kimle mücadele edicez ulan! Sakal takımıyla mı? O zaman işe bakkal Abdurrahman amcayla başlamak lazım... Ya da kapıcı Hayrullah amcayla... He he... Ne hoş olurdu ama... 'Hayrullah amca, sen karını ööle kara çarşaflara sarıyosun ama iyi etmiyosun bak...' diye başlayıp entellektüel bi tartışmaya girsem mesela... Hayrullah amcayla... Tartışmak... He he....

İttir et ulan, memleketi sen mi kurtaracan hocam yaa... Bizimkisi boş laf yani... Gemisini kurtaran kaptan oğlum, kendi başının çaresine bak sen...

Dıdıdıdıdıdı... Dıdıdıdıdıdı... Neyin müziğiydi bu yaa? Lalalaaaayyy... Lalalaaaayyy... Hah şey lan, Curasik Park... Ne filmdi o da be! Dinozorları çok iyi canlandırmış abi herifler... Bi yığın bilgisayar teknikleri falan kullanmışlar... Aslında gerek de yoktu hani... Fuzuli masraf. Atla bi uçağa, gel Türkiye'ye... Her taraf dinozor dolu anasını satiim... Çek çek git... Yok efendim Dünya'nın en fazla genç nüfusuna sahip ülkelerinden biriymişiz... Boş versene sen... Bedenen olabilir ama kafalar dinozor aabi... Eh, Şpilberg de kalite yönetmen olduğuna göre... Bi yolunu bulup sırf kafaları çekerdi mesela...

Kafaları çekmek... Biz millet olarak iyi kafa çekeriz aslında... Ööole Şpilberg felan yanımıza yaklaşamaz.... Kafaları çekeriz, çok güzel kafa golleri atarız, kendi kendimizle kafa buluruz, hatta icabında Franz Kafka bile okuruz ama kafa kafaya verip de düşünmesini becerememiz bi türlü... Kesin hır çıkar... Yok ööle kılçık kılçık düşünceler öne sürmek.. Bi kafa koduk mu icabında...

Saatin zembereğini de yaptıramadık bi türlü, yarın gene kalkamıyacaz... Dersi bi kaçırırsak.. Eeee? Ne olurmuş dersi kaçırırsak? Kaçırmayınca çok bi şey anlıyoruz sanki de... Futbol sahası gibi amfi... İki yüz kişi tıkış tıkış... Taa aşaaalarda bi yerde hocanın teki bi şeyler anlatıyo... Duyabilene aşk olsun. Ulan geçen hafta herifin biri çıktı orada yarım saat bi şeyler söyledi biz de ciddi ciddi, sanki bi şey duyuyomuşuz gibi dinledik... Elindeki süpürgeyi görmesek daha da dinliycez yani.. Ne bilelim ulan dersin iptal olduğunu... Hademe çıkmış orda bi yandan şarkı söylüyo bi yandan da yerleri süpürüyo... Biz de arkada duyabildiğimiz sözcük kırıntılarını not alıyoruz... İktisat öğrencileriyiz ya... Duyabildiğimiz her şeyi ekonomiye yoraraktan kafamızda birleştirip anlamlı bi hale getirmeye çalışıyoruz... Hademe türkü söylüyo, bizim aldığımız notlara bak: 'Çok sallanan mali kasalarda turizm gelirleri yüzde elliden aşağılara düşer...' Türkünün 'çok sallanma kasatura da düşer belinden' kısmının iktisatçılar tarafından yorumu böyle oluyor işte...

Okuldan mezun oluyoruz ama bi halt bildiğimiz de yok hani! Mastır mı yapsak diyorum... Bakalım n'olucak halimiz...

Haaaaaaaliiiimeeeee baaaakk... Derrttlii çaaaalll. Kemmmmaaaannncıiii... Başımın taacı. Sonrası nasıldı bu şarkının ya... Damdaki kemancıyla bu şarkıdaki kemancı aynı müzisyen zat mı acaba? Müzisyen de pek kalmadı bu günlerde aslında... Bu şarkıcı geçinenleri aradan çıkarmak lazım artık...

Çıkmak... Burdan çıkınca n'apsam acaba... Bilardo oynamaya mı gitsem... Olabilir... Saat beşe yaklaştığına göre o liseli çocuk damlar birazdan salona... Parasını közürüm gene.... Herifin bilardonun b'sinden anladığı yok inandına parasına oynuyo ya, hayret bi şiy... Zavallı... hiç bi şey bilmiyardo!..

Bilmiyardo da güzel laf oldu ha, kullaniim ben bu lafı bi yerde... Bilmiyardo... Kulağa bir milyar dolar gibi geliyo sanki... Lan o kadar param olucaktı ki.. Ne yapardım acaba... Aslında büyük düşünmek lazım... Bir milyar dolar bi şey diil.. Hayal kurunca sınır tanımamak gerek... Yüz milyar dolar mesela... Yok artık, o kadarı da olmaz yani... Ne ulan yani bir milyar doların olucak mı ki yüz milar dolar da olmaz artık diyosun! İkisi de hayal işte... Yüz milyar dolar... Fiyyüüüvvv... Var ya ulan ilk iş Amerikan elçiliğine gidip yapın bakalım şu bizim hesabı, dış borçlarımızın hesini ödiycem demezdiysem namertim... Hehe... Ne biçim olurdu herifler ama! Yok ya... Şimdi öyle diyosun ama para hakkaten eline geçse bi kuruş vermezsin kimseye... Yok lan... Valla Türkiye'nin dış borcunu öderdim.. Ne olacak ki yani... Geriye yirmibeş milyar daha kalıyo, gene krallar gibi yaşarsın... Hem o elçinin suratındaki ifadeyi görmeye değer yani... Değer... Vallahi değer..."

Sifon çekilir ve adam çıkar... Sularla birlikte düşünceler de kanalizasyondan aşağı akıp gider... Adam ve kendi düşünceleri bir kez daha ayrılırlar... Bir dahaki sefere kadar...

MEHMET ALİ TÜRKMEN

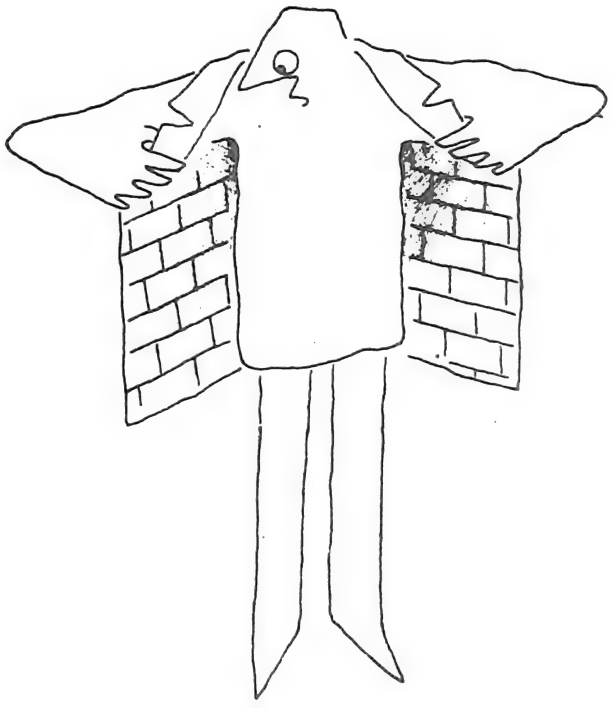

HATAY DUMLUPINAR

BEYAZ PERDE

ALİ BULCA

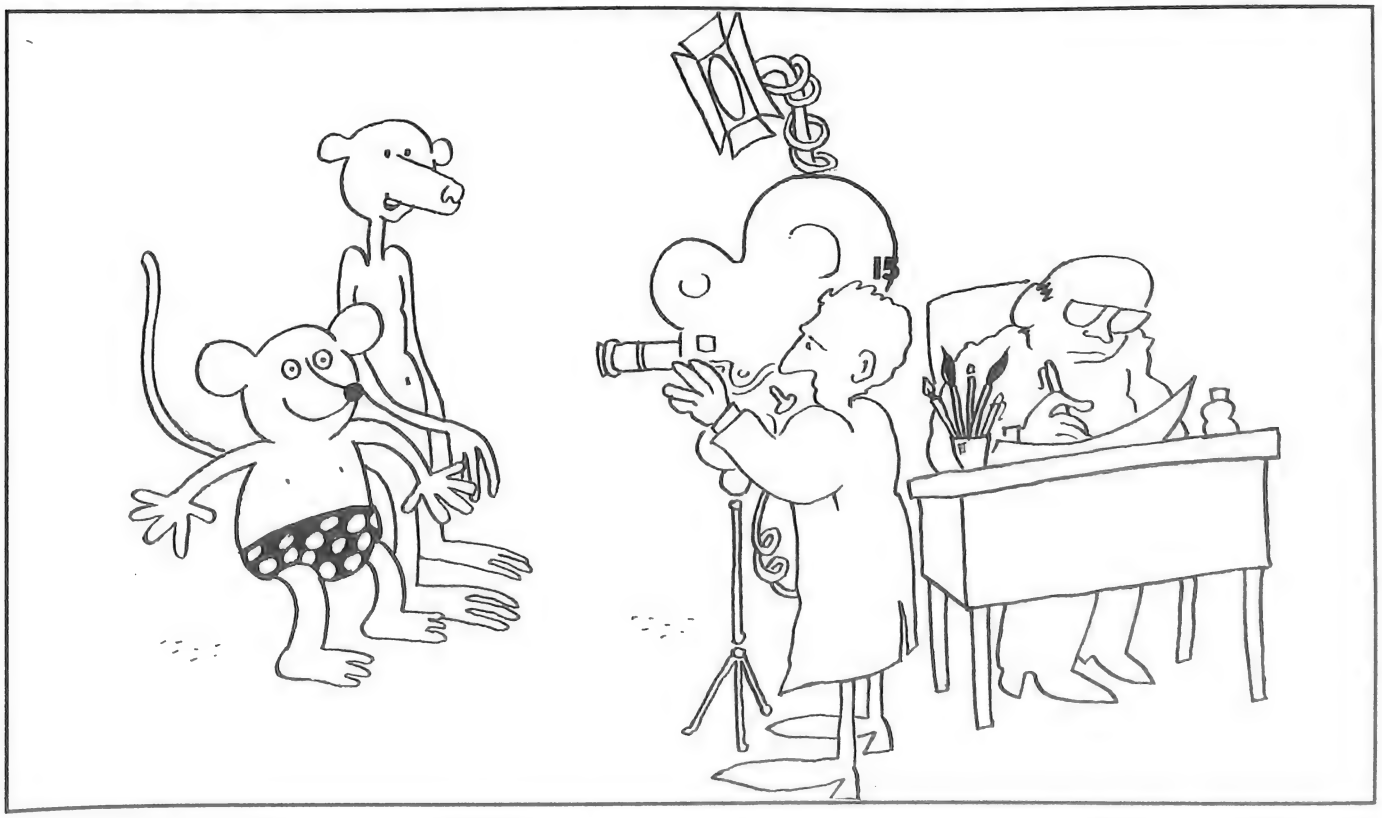

MURAT ÖZMENEK

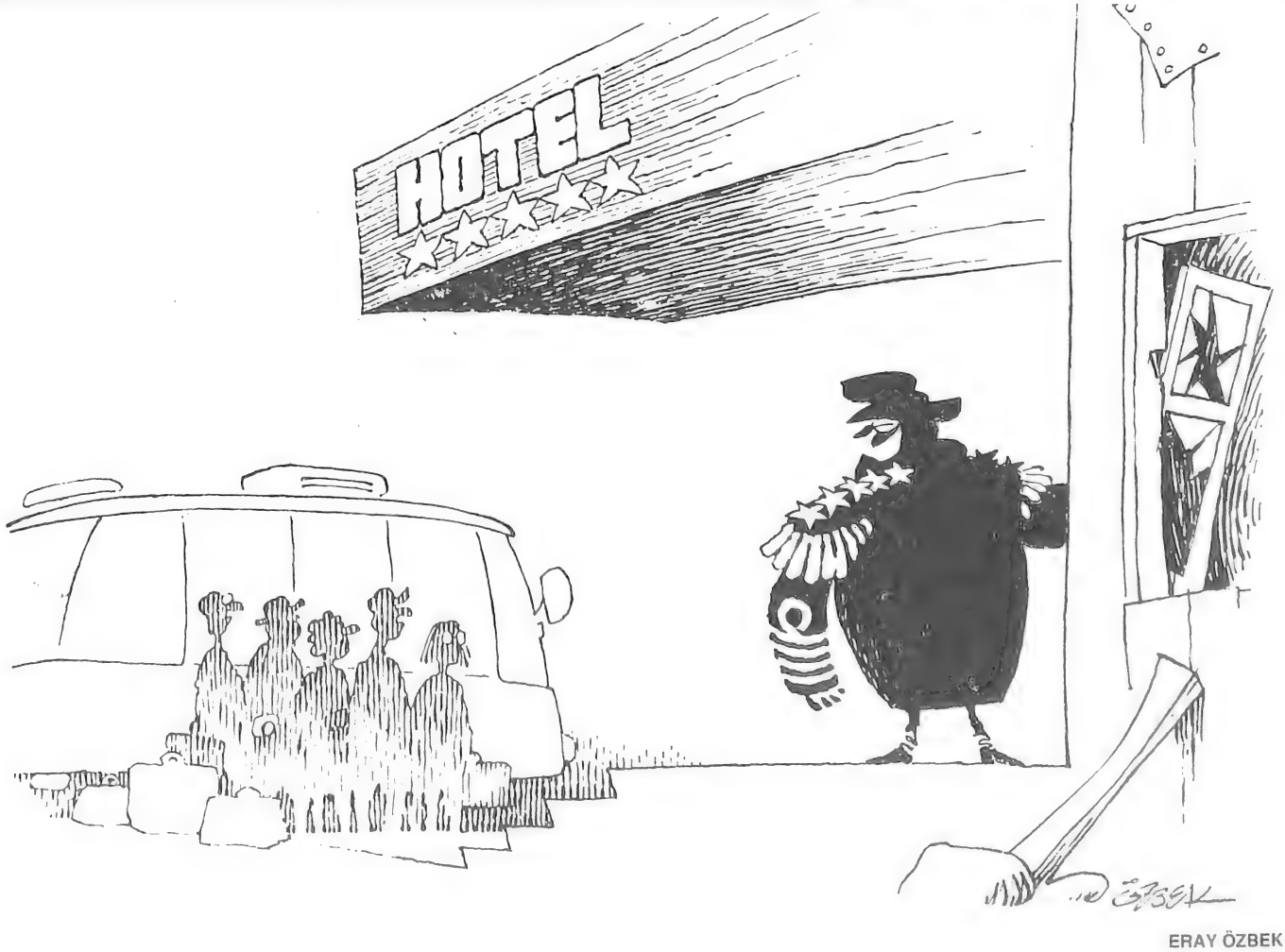

ERAY ÖZBEK

KARİKATÜRİST ANEKTOTLARI

■

YENER ÇAKMAK

■

MAHMUT YESARİ'NİN KARİKATÜRİSTLİĞİ

– Muharrirlik (yazarlık) hayatın anasıl intisap ettiniz (başladınız)?

– Ben evvelâ karikatüristtim. O zaman, yani bundan yirmi beş sene evvel bir Gıdık gazetesi çıkıyordu... İlk olarak, merhum Maarif Nâzırı Emrullah Efendi'nin karikatürünü yapmıştım. O arada intişar etmişti (yayımlanmıştı). Matbuattan (basından) ilk aldığım para bu karikatürün bedeli olan bir beyaz gümüş mecidiye idi. Sonra araya seneler girdi. Nihayet 336'da şimdi senin bu yazını yazdığın Yedigün'ün sahibi dostum Sedat Simavi'nin çıkardığı Diken mecmuasına karikatür yapmıya başladım. Benim asıl niyetim tiyatro muharriri (yazarı) olmaktı. Darülbedayi'e (Şehir Tiyatroları'na) piyes hazırlıyordum. Evvelâ dram, trajedi gibi işin ciddi tarafını tutmuştum. Sonra tohaflığa vurdum. Muvaffak olur gibi de olmuşum, Kelebeği çıkardım. Orada bir Namus Meselesi çıktı...

– Nasıl namus meselesi?

– Yani benim ilk romanım canım... Adı öyle idi... Sonra kendini iyi idare eden Kelebeği ben idare edemedim. Kapadım. Vatan gazetesine Çoban Yıldızı'na yazdım. Mabadini (devamını) benden iyi siz de bilirsiniz...

(7 Gün, 9 Mayıs 1934, Sayı: 61
25 Sene Babıâli Caddesinde: Mahmut Yesari
Bize Hayatını Anlatıyor.
Röportaj: Naci Sadullah)

FETHİ DEVELİOĞLU

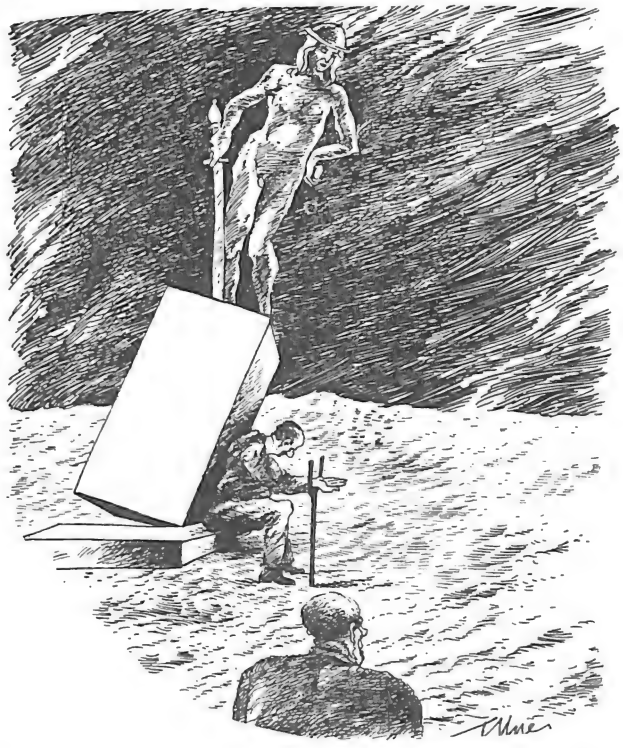

ALPER SUSUZLU

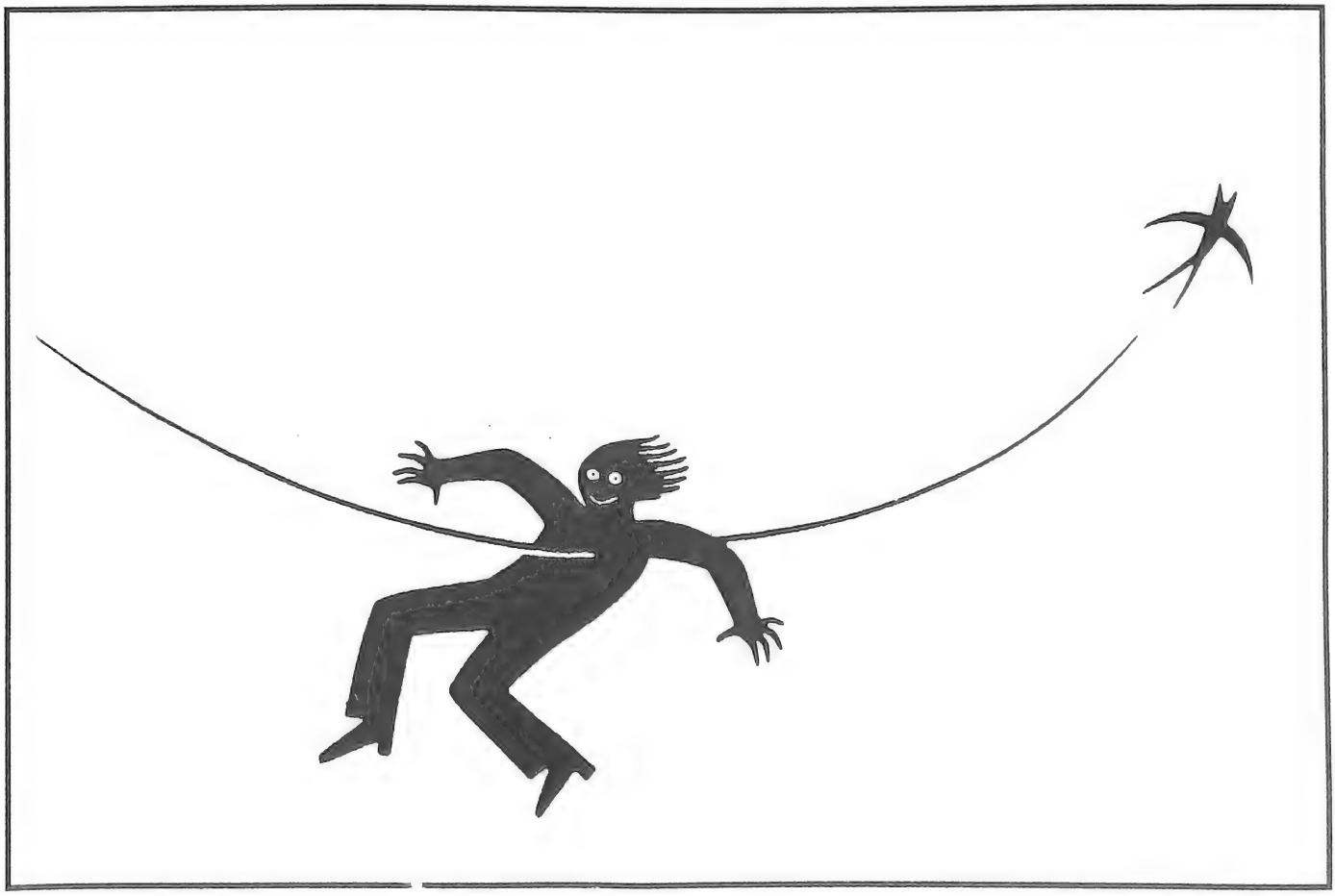

MEHMET ALİ TÜRKMEN

dinozorun yeri

hüseyin atabaş

OKUMA!..

Analar babalar, öğretmenler, aydınlar, yazarlar; yazının bulunduğu günden beri, "oku oku oku" diye başımızın etini yediler. Bu öğütleme, sanırım en çok da o çılgın Çinli Konfüçyüs'ü etkilemiş olmalı!.. Bir gece pırıl pırıl lacivert gökyüzüne bakarken, bir yıldız kaydığını görmüş ve şu dilekte bulunmuş: "Tanrım, bana kitap dolusu bir evle çiçek dolusu bir bahçe ver." Üstat Kong'un, çiçek dolusu bahçe isteğini anlıyorum; Van Gogh gibi kulağını kesip sevgilisine armağan edeceğine, renk renk çiçekler göndererek gönül almayı düşünmesi akıllıca bir davranış. Koskoca bilgin bu, ondan, uçuk bir ressamın serden geçtiliğini bekleyemeyiz elbet!.. Ama, kitap dolusu bir ev istemesine tam olarak akıl erdirememekle birlikte, bir parça anlamıyor da değilim. Evine gelip gidenlere caka satmayı düşünmüş olabilir! Görenler, "Aman, Konfüçyüs'ün yüzlerce metre kitabı var, çok büyük bir kentsoylu olmalı. Atadan, dededen soylu adam." diyecekler. Diyecekler, diyecekler de; be üstat, o kitapların bakımı var, tozunun toprağının alınması var... Hay Allah, ben de neler düşünüyorum! Hizmetçin, hizmetçilerin ne güne duruyor?

Bunları düşünürken bir soru daha takılıyor kafama: Konfüçyüs resim de satınalır mıydı? Kaynaklarda sorumun yanıtı olacak verilere rastlayamadım yazık ki!.. Ama, Konfüçyüs'ten ikibin beşyüz yıl sonra dünyamızdan geçmiş olan Celal Vardar'ın, okumanın "naifliğini" söz konusu eden bir şiirini buldum ararken. Buldum da içime sular serpildi! Benden geçmiş olsa bile, torunlarımın işine yarayabilir, sürünmemek için bir an önce akıllarını başlarına toplamalarına yardımcı olabilir bu şiir. Başka çocukların, başka gençlerin de işlerine yarayabilir, diye düşünürken, torunum Beyza'nın kitapları sevmekle yetinmeyip, harıl harıl okuduğunu anımsadım. Daha ilkokulun ikinci sınıfında, geçen yaz Robenson Crouse'yi okudu, ne işine yarayacaksa!..

Ben böyle bir dinozorum işte. Robenson Crouse bireysel başarının övgüsüdür. Yeni Dünya Düzeni bireyinin kitabı, o yüzden de klâsikleşmiş bir romandır!.. Neyse, biz Celal Vardar'ın söz konusu "Ninni" şiirine dönelim:

"Benim oğlum uyusun
Ninni
Uyusun da büyüsün
Ninni
Büyüsün de okusun e mi
Okusun da sürünsün
Eeeee..ee..e!.."

Celal Vardar'ı özledim. Onsuz ne Sıhhiye Parkı'nın, ne Sakarya Caddesi'nin, ne de Ankara'nın tadı var. İsmail Gümüş hariç, rakıyı "öper gibi" içen kimse de kalmadı onun ekolünden. Gümüş'ü de göremiyorum nice zamandır. Ara sıra telefonla konuşuyoruz; "Yahu, Tekel Müdürü kızıyor, ne zamandır kadehleri parlatmıyoruz!.." diyor. Ama ne yapayım ki eskisi gibi içemiyorum ben de...

Bunlar nerden mi geldi aklıma? Söyleyeyim; geçenlerde bir haber okudum gazetelerden birinde: "Kitap sevgisi 1965 yılından beri azalıyor." Dikkat buyurulsun kitap okuru değil, "kitap sevgisi" azalıyormuş!.. Böyle bir haber başlığını görünce Konfüçyüs'ün kulaklarını çınlatmamak olmazdı. Hani onun "Dil kusurlu olursa..." diye başlayan bir bildirisi vardır ya, biraz da o yüzden anımsadım üstadı.

Neler neleri, kimler kimleri çağrıştırıyor: Can Yücel, "anımsama" sözüne bozuluyor, "amımsama" gibi algılıyor. Ben de şu "kitap sevme" deyimine bozuluyorum. Şundan ki, doğa sevmek için "cins lâtif"ler yarattı. Onlar dururken kitap sevmeye kalkmak neyin nesi?.. Kitabı insanoğlu bir iletişim aracı, bilgi biriktirme ve kuşaktan kuşağa aktarma yöntemi olarak bulmuş. Yani kitap "sevilmez" okunur. Ama hiç kuşkunuz olmasın, bizim gibi az gelişmiş ülkeler "kitap sevicisi" olurken, dünyanın ağababaları okumayı teşvik etmek için var güçleriyle çalışıyorlar. Siz rahat olun!..

Türkiye Yayıncılar Birliği'nin araştırmasına göre, Türkiye'de 1945 yılında potansiyel okur başına düşen kitap üretimi 10.2 iken 1985 yılında aynı oran 5.3'e düşmüş. Yayıncılar, 1985 yılından bu yana geçen dönemde de herhangi bir yükseliş olmadığını belirtirken, kitap üretiminin en yüksek düzeye çıktığı yılın 27.8 oranıyla 1965 olduğunu belirtmişler. Yayıncılar, kitap üretimindeki düşüşü, Türkiye'nin geçirdiği askeri darbelerle gelen baskı ortamına bağlıyorlar... Burada, yayıncıların sıkıntısının da okuyucu azlığından değil, kitap "üretememekten" kaynaklndığına ilgi buyurmanızı diliyorum!.. Kuşkusuz bu değerlendirmemde bir parça haksızlık etmiyor değilim, çünkü kitap üretiminin okur sayısıyla ilişkisi ortada. Yine de söylüyorum, metre ile kitap alanların çoğalması yayıncıları mutlu eder. Ama siz siz olun, yayıncıları memnun etmek için bile kitap almayın, hele okumak için hiç almayın! Bunca yıl okudunuz da ne oldu? Üstelik birileri bir takım ayak sesleri duyduklarını söylüyorlar: Rap rap rap!.. Ne olur, ne olmaz...

Neyse, bunların hepsi şaka! Oysa beni tanıyanlar "ciddi adam" olduğumu belirtme inceliğinde bulunurlar. Bunun tersini bir tek Ayla Kutlu söyledi bana, üstelik yüzüme karşı. Dedi ki bir gün Sayın Kutlu: "Senin şiirlerinde kendinle dalga geçmene bayılıyorum." O güne kadar hiç dikkat etmemiştim, Kutlu söyleyince düşündüm, gerçekten ben bunu yapıyorum!.. Ama bu yazı, o bağlamda bir düşünceden doğmadı. Yazıyı bu biçimde kurgulamama, sevgili Semih Poroy'un bir karikatürü yol açtı: Daktilonun üstündeki boşluk bir kreter gölüne dönüşmüş, içine düşen yazar boğulmak üzere. Tek umudu, suyun üstünde gözüken sol elinden okurun tutup onu kurtarması. Ne ki çevrede kimseler görünmüyor, yani yazarın kurtulma olanağı yok.

İşte, bu karikatürcüler böyle adamlardır. Dünyadaki tek güvencemiz "ciddiyeti" ve benim gibi "ciddi adamları" bile "iğfal" ediyorlar. O yüzden, bu yazıda yaptığım bütün "gaflar", işlediğim bütün "suçlar" Semih Poroy'a aittir!..

Neyse, şuna buna pislik atmaktan vazgeçip size bizim oralardan bir fıkra anlatayım. Siz de okumanın, öğrenmenin boş işler, yararsız işler olduğunu öğrenin, rahat edin:

Bir gün Temel'le Dursun sokakta yürüyorlar. Karşıdan gelen bir yabancı, "Hello" deyip bir şeyler sormaya başlamış. İngilizce sormuş anlatamamış, Almanca sormuş anlatamamış, Fransızca sormuş anlatamamış bizimkilere derdini. Bakmış olacak gibi değil, yürüyüp gitmiş... Dursun durmuş düşünmüş ve Temel'e dönüp, "Ben bir yabancı dil öğrenmeye karar verdim." demiş. Temel, "Niçin gerek duydun buna?" diye sormuş. Dursun, "Baksana" demiş, "adamın söylediklerinden hiçbir şey anlamadık. Bir dil öğrensem fena mı olur?" Temel, her zamanki pratik zekâsı ile, "Sen boşversene" demiş, "adam üç tane dil biliyor, bir türlü derdini anlatamadı. Sen bir tane öğrensen ne olacak!.."

İlk gördüğümde bu fıkrayı Semih'e anlatacağım. Onda da, hasbel kader, bir parça Karadenizlilik bulaşığı var ya, hoşuna gider.

HAKAN ŞENGÜN

ERDOĞAN KARAYEL

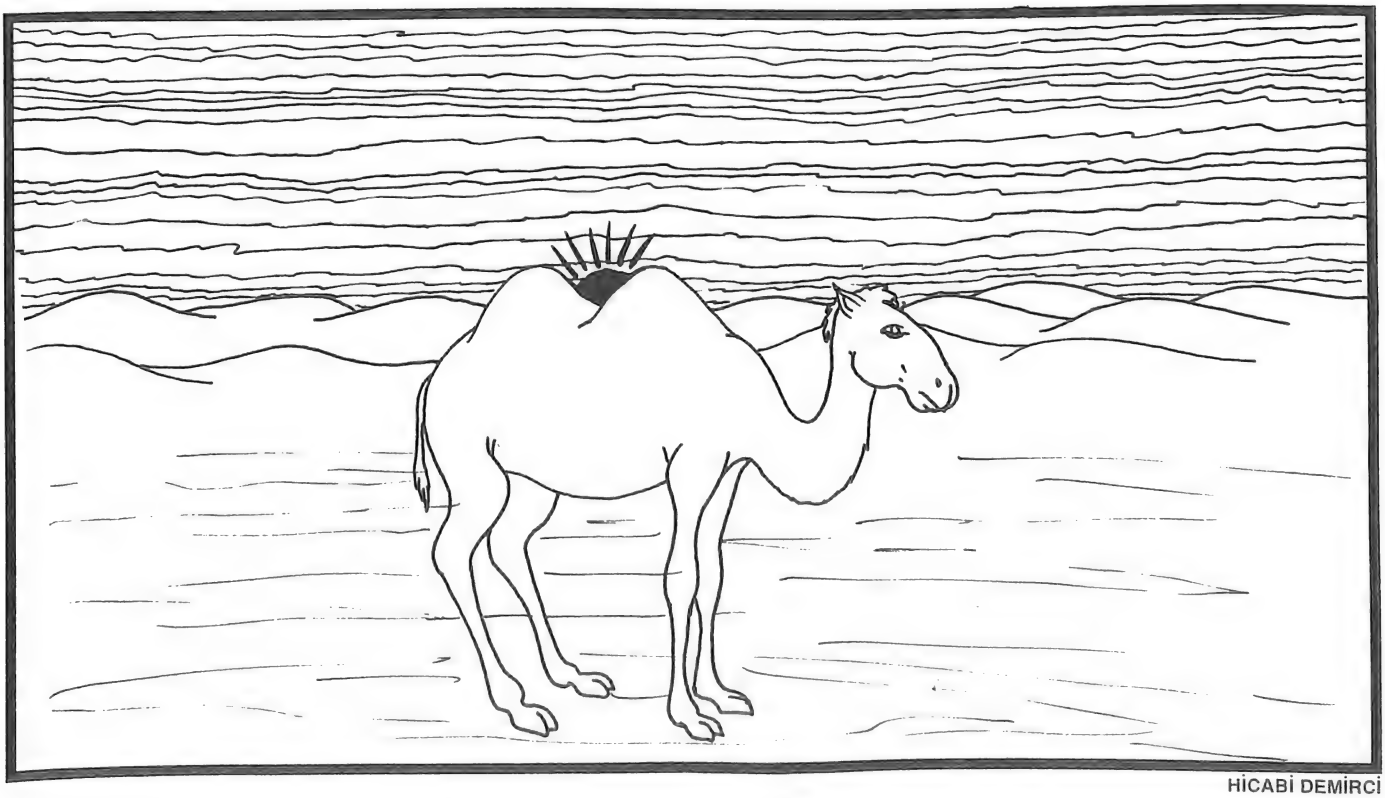

HİCABİ DEMİRCİ

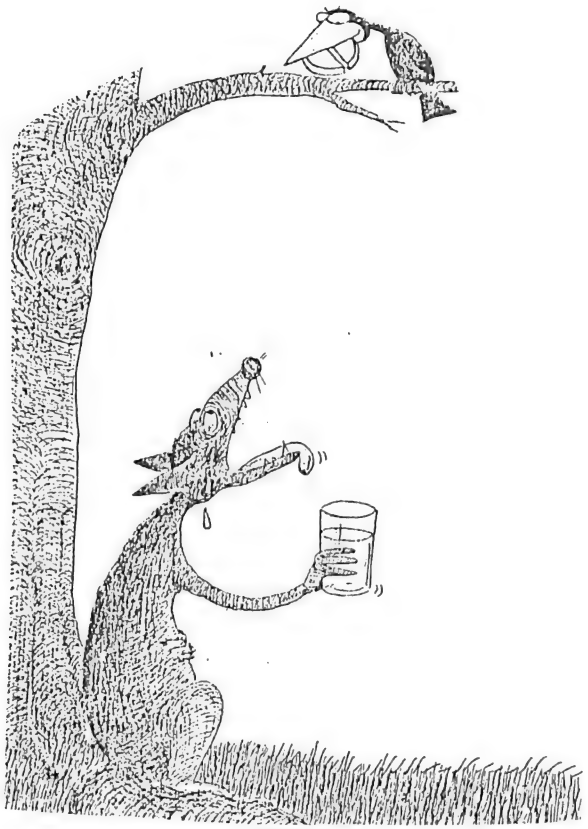

ALİ İLERİ

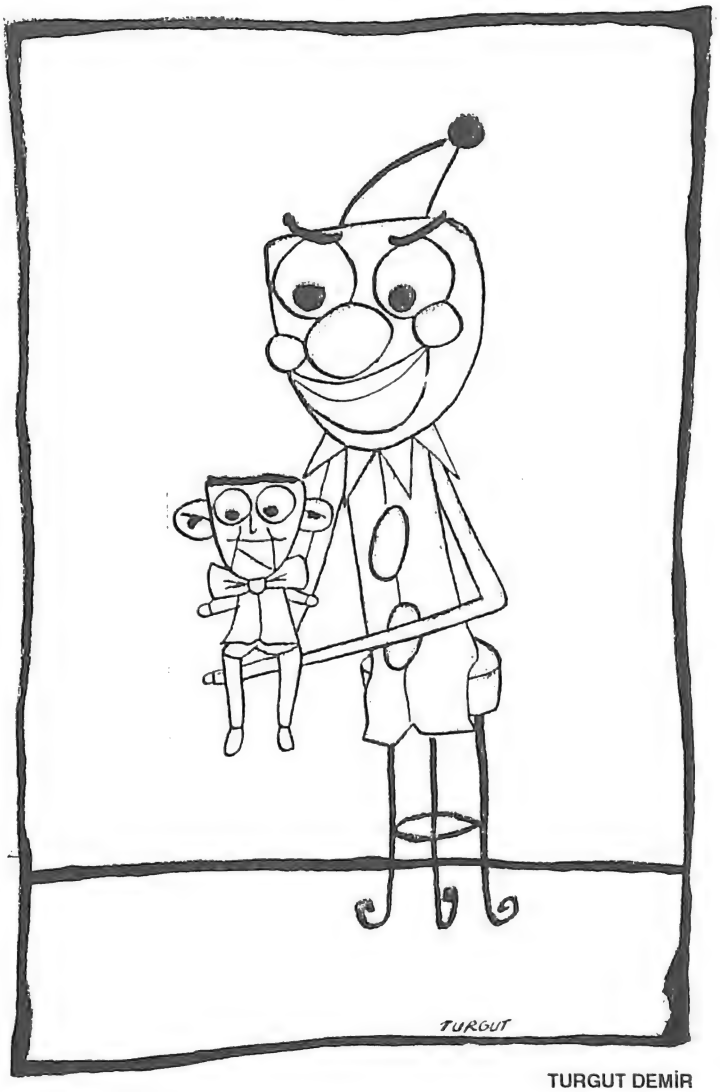

TURGUT DEMİR

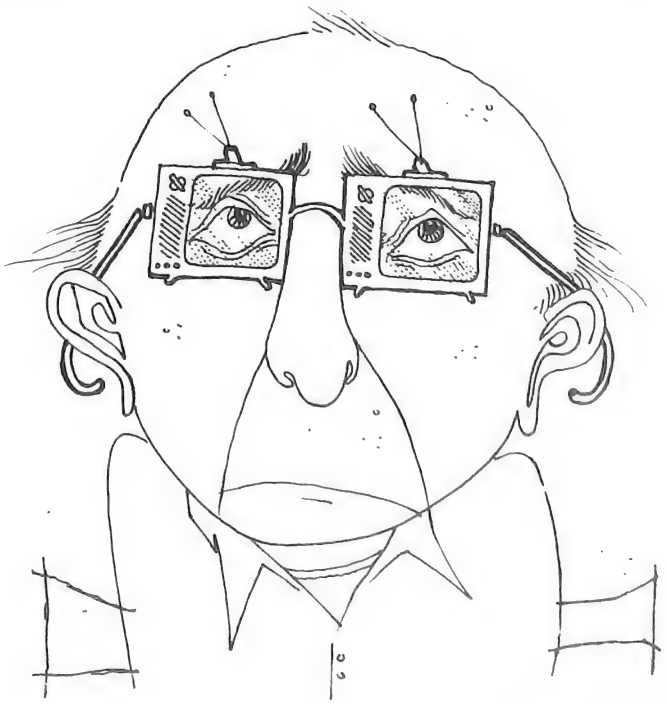

HAKAN SÜMER

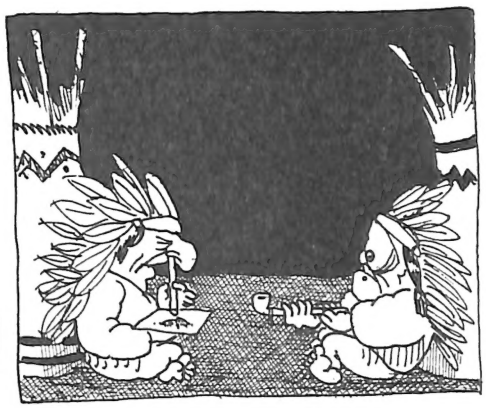

YİĞİT ÖZGÜR

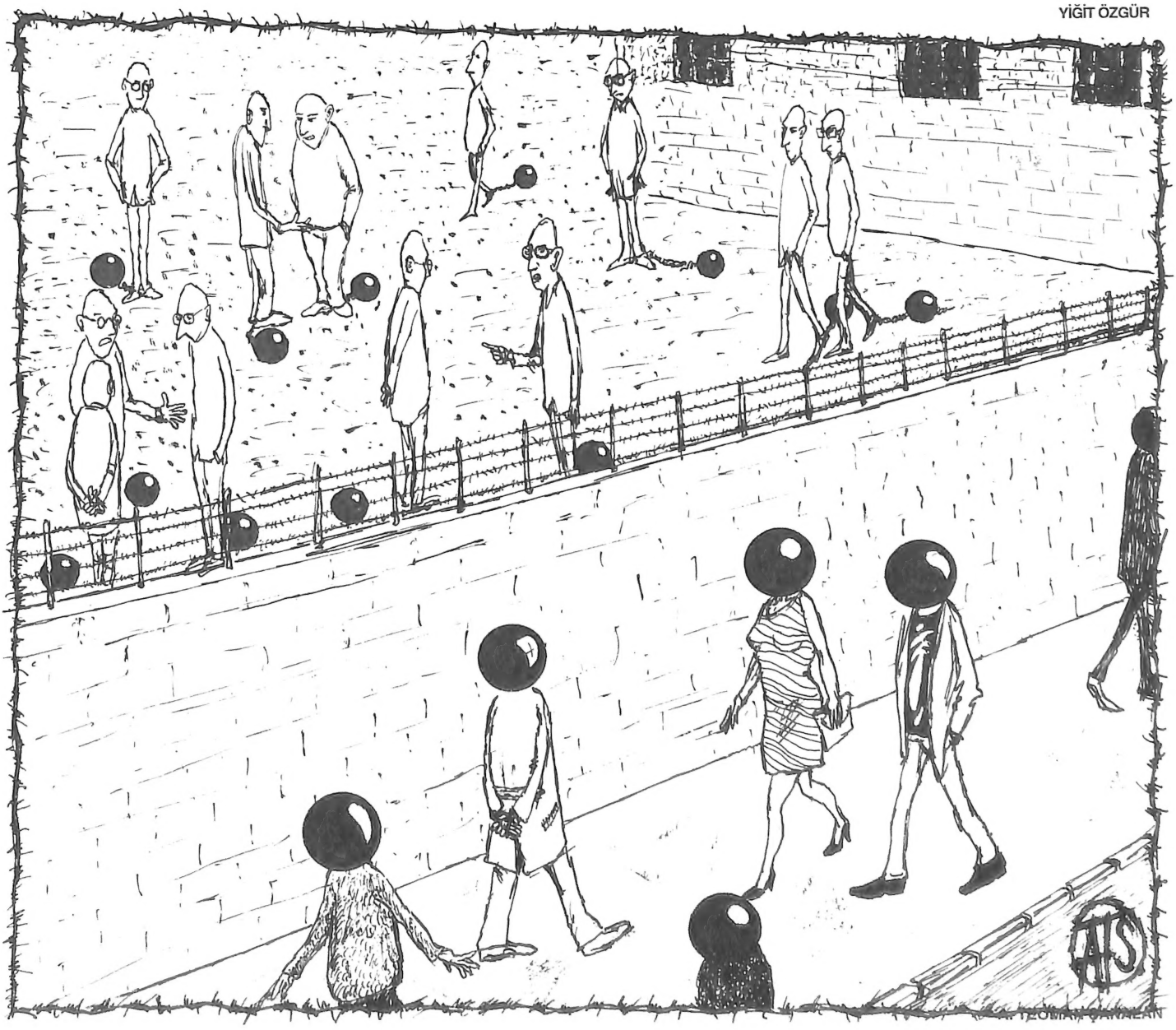

FETHİ GÜRCAN MERMERTAŞ

ÇEVREMDEKİLER — GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU

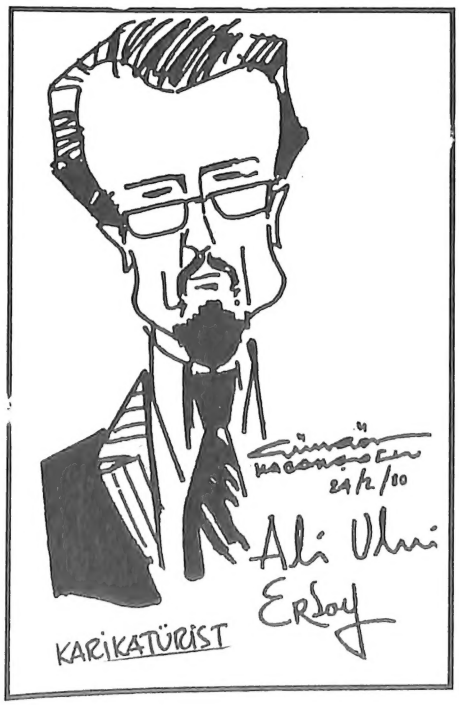

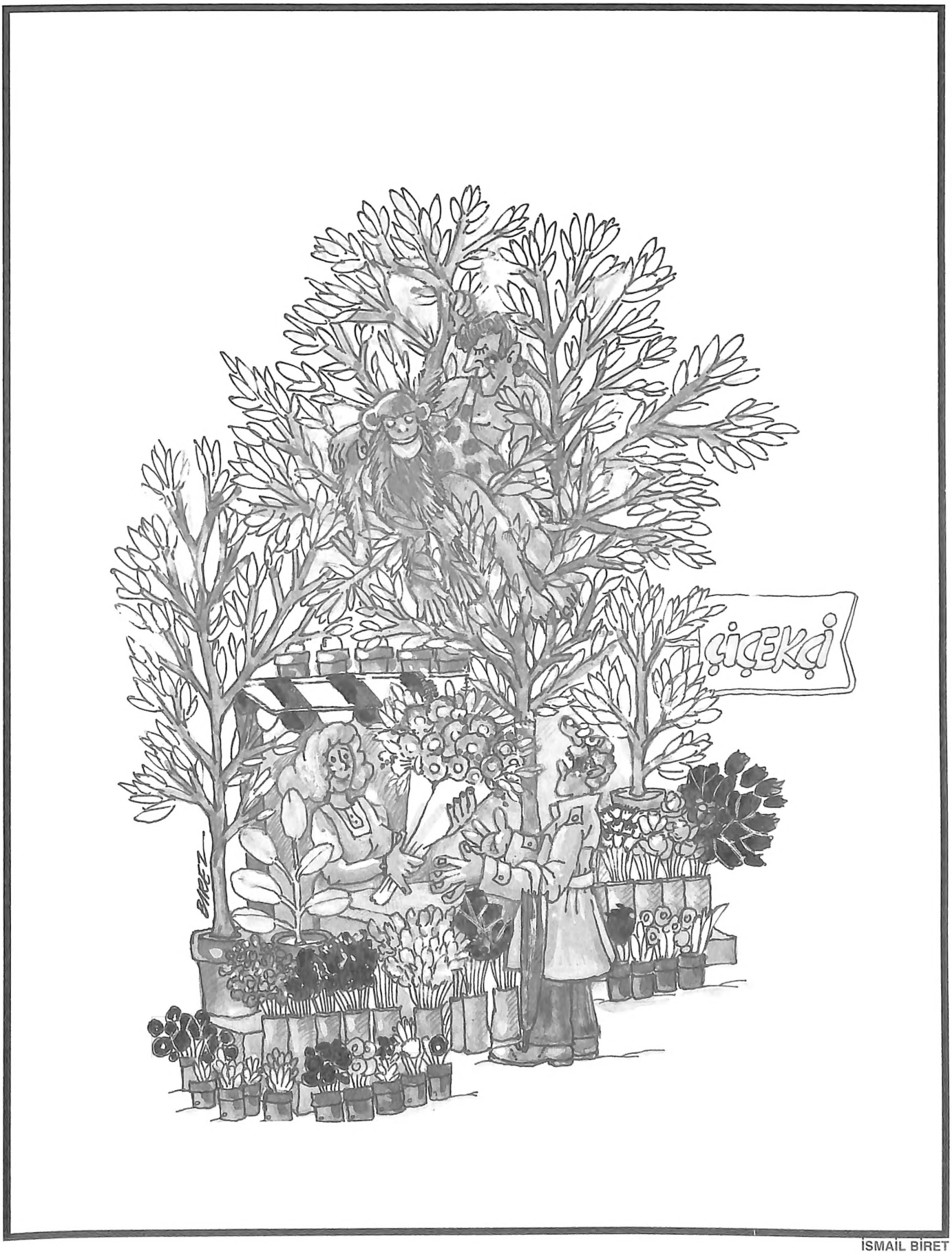
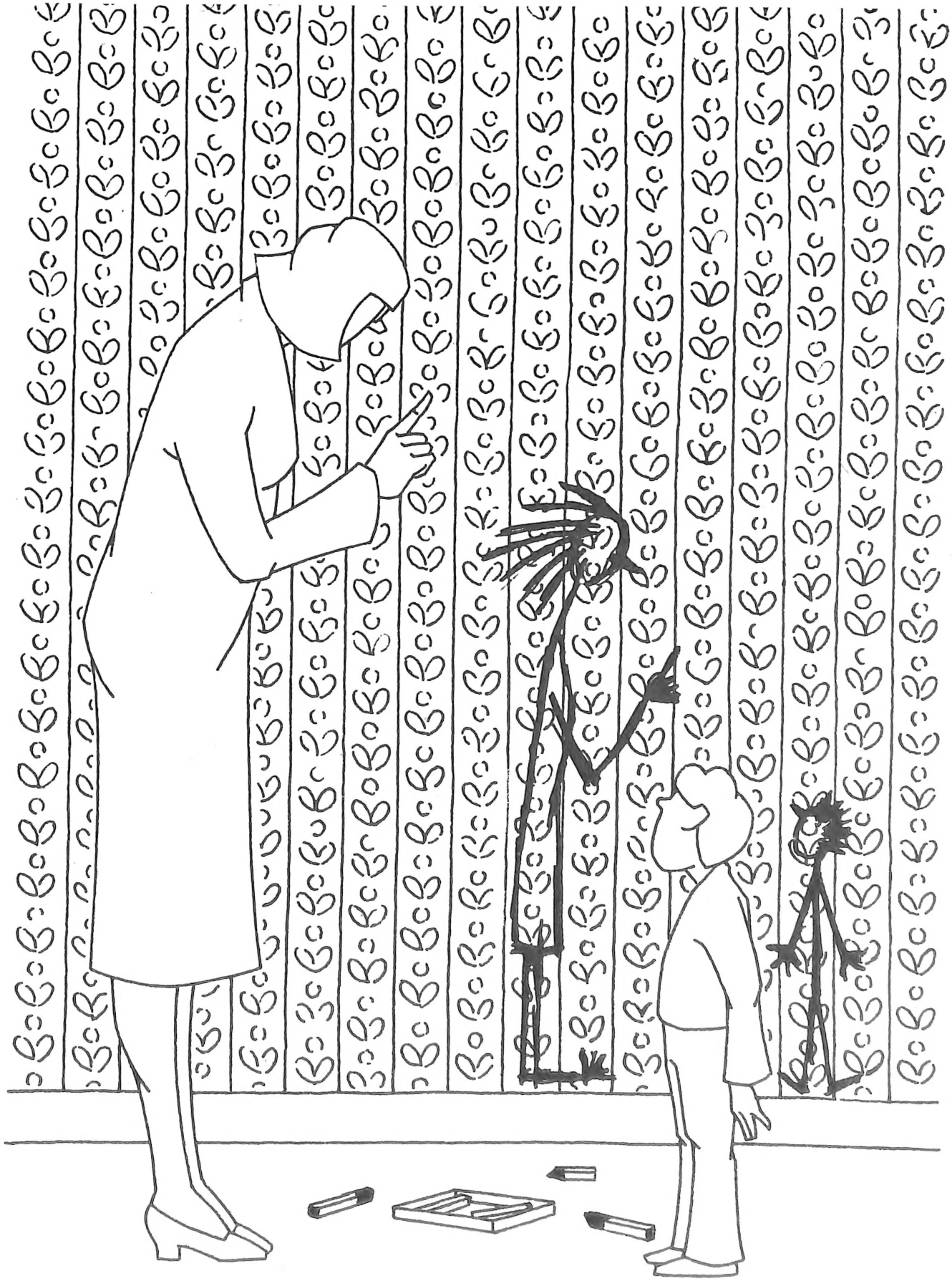
İSMAİL BİRET